T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÖRSEL KÜLTÜR ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

AVRUPA VE TÜRKİYE'DE KORKU SİNEMASI İMGELERİNİN KÜLTÜREL VE TEMATİK ANALİZİ

TUĞÇE YALDIZ

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. ENGİN BEKSAÇ

EDİRNE-2016

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

.....Görsel Kültür.....

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

.....Tuğçe Yaldız..... tarafından hazırlanan .....Avrupa ve Türkiye'de Korku Sineması Örneklerinin Kültürel ve Tematik Analizi..... Konulu Yüksek Lisans tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 15.-16. maddeleri uyarınca .....06.01.2016..... günü saat .....15:00..... 'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *.....Kabul edilmesine..... OYBİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~ ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Prof. Dr. Engin BEKSAÇ	Kabul Edilmesine	
Yrd. Doç. Dr. Özkan ERTUĞRUL	Kabul Edilmesine	
Yrd. Doç. Dr. Singe ÖZER	Kabul Edilmesine	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10100752
Yazar Adı / Soyadı	TUĞÇE YALDIZ
Uyruğu / T.C.Kimlik No	TÜRKİYE / 48820285894
Telefon	5373810348
E-Posta	asyatugceyaldiz@gmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Avrupa ve Türkiye'de Korku Sineması İmgelerinin Kültürel ve Tematik Analizi
Tezin Tercümesi	Cultural and Thematic Analysis of Horror Cinema Image in Europe and Turkey
Konu	Sahne ve Görüntü Sanatları = Performing and Visual Arts
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	
Bilim Dalı	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2015
Sayfa	87
Tez Danışmanları	PROF. DR. ENGİN BEKSAÇ 45832360540
Dizin Terimleri	Kültür=Culture ; Sinema=Cinema
Önerilen Dizin Terimleri	Korku Sineması İmgeleri = Images Of Horros Movies Avrupa ve Türkiye Korku Sineması = Horror Cinema Of Europe and Turkey Semiyoloji = Semiology
Kısıtlama	36 ay süre ile kısıtlı

Tezimin,Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi Veri Tabanında arşivlenmesine izin veriyorum. Ancak internet üzerinden tam metin açık erişime sunulmasının 01.02.2019 tarihine kadar ertelenmesini talep ediyorum. Bu tarihten sonra tezimin, bilimsel araştırma hizmetine sunulması amacı ile Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından internet üzerinden tam metin erişime açılmasına izin veriyorum.
NOT: Erteleme süresi formun imzalandığı tarihten itibaren en fazla 3 (üç) yıldır.

01.02.2016

İmza:.....

Tezin Adı: Avrupa ve Türkiye'de Korku Sineması İmgelerinin Kültürel ve Tematik Analizi

Hazırlayan: Tuğçe YALDIZ

ÖZET

Korku, görünen ve görünenin ardındaki olgunun toplumlar üzerinde şekillendirdiği bir sınır teşkil etmektedir. Görüntüler korkunun ve anlatısının doğasında yer alan birer parça olmakla beraber toplumdan topluma, dolayısıyla coğrafyasına ve kültürüne göre farklılıklar ya da ortaklıklar gösteren materyallerdir. Bu görüntüler barındıkları toplumlar üzerindeki işleyişleri ve ilettikleri anlamlar sayesinde kendilerini durmaksızın yeniden üretmektedirler. Sinemada işlenen korku teması, bu materyallerin toplumlar üzerinde çeşitli anlamlarla vücut bulmuş olmasının bir sonucu olarak kendini göstermektedir.

Filmler üzerinden korku imgelerini okumak toplumlar üzerinde psikolojik ve sosyolojik bir araştırmayı zorunlu kılmaktadır. Bu nedenledir ki çalışmalarımız içerisinde semiyotik(göstergebilim) bizim için oldukça önemli bir çıkış noktası teşkil etmektedir. Bu sayede görünen gerçeklikle anlatılmak istenen ve aynı zamanda görünmeyenle vurgulanan imgenin sosyo-kültürel farklılıklar vasıtasıyla, toplumlar üzerindeki etkisi deşifre edilebilecektir. Korku anlatıları kapsamında, Avrupa ve Türkiye sinemasında ortaya konmuş çeşitli eserlerin incelendiği ve bu eserlerin kültürel ve tematik bir analizle sonuçlandırıldığı araştırmamızın, ***"Avrupa Ve Türkiye'de Korku Sineması İmgelerinin Kültürel ve Tematik Analizi"*** adı altında görsel anlatıların sosyo-kültürel etkilerinin tartışılmasında yol gösterici olacağına inanmaktayız.

Anahtar Kelimeler: Korku Sineması İmgeleri, Avrupa ve Türkiye Korku Sineması, Kültür, Sinema, Semiyoloji

Name of Thesis: Cultural and Thematic Analysis Of Horror Cinema Image in Europe and Turkey

Prepared by: Tuğçe YALDIZ

ABSTRACT

Fear poses a limit behind the visible and apparent cases that shape societies. Images are the parts of fear's nature and it shows differences or common spots according to geography and culture.This means that they are reprocuding themselves by their functioning in society and the messages they have. This material shows itself on the society as a result of having found the body by various means.

Reading horror images on movies creates a requirement of psychological and sociological researches on societies. That is why our work in semiotics (semiotics) represents a very important starting point for us. In this way, the reality appears to mean desirable and at the same time it highlighted the socio-cultural differences through the images appear, can be deciphered its impact on societies. The scope of horror narratives, which examined various works have been demonstrated in Europe and Turkish cinema and our cultural and research as a thematic analysis, the conclusion of these works have been discussed under the name of ***"Cultural and Thematic Analysis of Horror Cinema Image in Europe and Turkey"***. We believe that, this discussion will be guidance for visual narratives of the socio-cultural impact.

Key Words: Images Of Horros Movies, Horror Cinema Of Europe and Turkey, Cultures, Cinema, Semiology

ÖNSÖZ

Sinema çeşitli kültür deneyimlerinin araştırılmasında, toplumların görsel yansımalarını temsil eden sosyo-semiyotik bir alandır. Birbiri ardına sıralanmış görüntüler, ses ve göstergeler yardımıyla anlam üretmektedirler. Korku sineması bu göstergelerin en sık tüketildiği alanlardan biri olarak kültürel okumalarda oldukça geniş bir kaynak çeşitliliğine sahiptir. Göstergelerin anlamlandırılması ve okunması sırasında, imgeler kültürel ve tematik analizlere ihtiyaç duymaktadır. Bu çalışmada, korku sineması imgelerinin kültürel ve tematik olarak Avrupa ve Türkiye sinemasında incelenmesi amaçlanmıştır. Avrupa ülkeleri arasında sınırlandırdığımız beş farklı ülkenin, korku anlatılarındaki sinematografik tarihleri ve bu ülkelerin beyaz perdedeki yapımlarının tematik analizleri üzerinde çalıştığımız tezimizde Türkiye'de gelişen korku sineması yapımlarının da bu analizde gösterdiği karakter incelenmeye çalışılmıştır.

Avrupa ve Türkiye korku sinemasından örnekler ve çeşitli görseller yardımıyla, imgesel materyaller ele alınarak araştırılması tamamlanan çalışmamızın; toplumların korku unsurlarının, korkuya bakışlarının ve tabulaşmış göstergelerinin, diğer toplumlarla ve inanç sistemleriyle kurdukları ilişkilerin incelenmesi noktasında, sosyolojik bir araştırma ürünü olarak görsel kültür çalışmaları içerisinde uygun bir kaynak olacağını düşünmekteyiz.

Bu çalışma dahilinde, gerek araştırma yöntemi ve kaynak temininde gerekse manevi destekleri ile cesaretlendirişleri için ellerinden geleni ardına koymayan saygıdeğer hocalarım; bölüm başkanımız Prof. Dr. Engin Beksaç, Yard. Doç. Dr. Özkan Ertuğrul ve Yard. Doç. Dr. Simge Özer'e sonsuz teşekkürler. Ayrıca tez yazım süreci boyunca kendisi kabul etmese de bütün anlayışıyla ve sabrıyla bana annelik yapan değerli piyano hocam Sibel Yalçın Ocak'a sonsuz saygı ve şükranla...

İÇİNDEKİLER

ÖZET……...……...i
ABSTRACT……...……...……ii
ÖNSÖZ……..…....iii
İÇİNDEKİLER…….....iv
TABLOLAR LİSTESİ……..….v
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ…….....vi
KISALTMALAR…….....vii
GİRİŞ…….……1

I. BÖLÜM

KORKU SİNEMASI VE İMGELER

1.Korku Türüne Tarihsel Bir Bakış.....3

2. Korku Türü ve Görünenin Ötesi.....6

3. Korku Sineması İmgelerinin Okunması…….....10

4.Korku Kültür İlişkisi…….....……...……..……12

II. BÖLÜM

AVRUPA KORKU SİNEMASI

1.Avrupa'da Korku Sinemasının Kültürel ve Tarihi Süreçleri.....16

1.1.İspanyol Korku Sineması 17

1.2.İtalyan Korku Sineması.....19

1.3.Fransız Korku Sineması.....23

1.4.Alman Korku Sineması.....25

1.5.İngiliz Korku Sineması.....28

III. BÖLÜM

AVRUPA'DA KORKU SİNEMASI İKONLARI

1.Avrupa Korku Sinemasında Kültürel İmgeler ve Temalar.....33

1.1. Vampirler.....35

1.2. Zombiler …….....40

1.3. Kurt Adamlar.....43

1.4. Mumyalar.....47

IV. BÖLÜM

TÜRK KORKU SİNEMASI

1.Türkiye'de Korku Sinemasının Kültürel ve Tarihi Süreçleri.....51

2.Türk Korku Sinemasında Kültürel İmgeler ve Temalar.....56

2.1. Film Örnekleri ve Türsel Analizler 59

2.1.1.Şeytan (1974).....59

2.1.2.Gulyabani (1976).....60

2.1.3.Dabbe (2005)…….....61

2.1.4.Araf (2006)…….……...……63

2.1.5.Musallat (2007)…….……64

2.1.6.Semum (2008)…….....66

SONUÇ……...……...69

KAYNAKÇA…….73

GÖRÜNTÜ DİZİNİ……..……76

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Sinematik Korku Kategorileri

Tablo 2: 2000 yılı sonrası Türkiye'de vizyona giren korku filmleri ve izleyici oranları

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Görüntü 1: *"Nosferatu" (1922), Yönetmen: F.W. Marnau, Süre: 84dk*

Görüntü 2: *"Nosferatu" (1922), Yönetmen: F.W. Marnau, Süre: 84dk*

Görüntü 3: *"Qatermass 2" (1957), Yönetmen: Val Guest, Süre: 85dk.*

Görüntü 4: *"The Earth Dies Screaming" (1964), Yönetmen: Terence Fisher, Süre: 73 dk.*

Görüntü 5: *"Werewolf On London" (1935), Yönetmen: Stuart Walker, Süre: 75 dk.*

Görüntü 6: *"La Lupa Mannara" (1976), Yönetmen: Rine Di Silvestro, Süre: 79 dk.*

Görüntü 7 : *"The Mummy" (1932), Yönetmen: Karl Freund, Süre: 73 dk.*

Görüntü 8: *"La Maldicion Dela Momia Azteca" (1957), Yönetmen: Rafael Portello, Süre : 65 dk.*

Görüntü 9: *"Şeytan" (1974), Yönetmen: Metin Erksan, Süre: 101 dk.*

Görüntü 10: *"Süt Kardeşler Gulyabani" (1976), Yönetmen: Ethem Eğilmez, Süre: 80 dk.*

Görüntü 11: *"Dabbe", (2006), Yönetmen: Hasan Karacadağ, Süre: 100dk.*

Görüntü 12: *"Araf" (2006), Yönetmen: Biray Dalkıran, Süre: 97 dk.*

Görüntü 13: *"Musallat"(2007), Yönetmen: Alper Mestçi, Süre 100 dk.*

Görüntü 14: *"Semum" (2008), Yönetmen: Hasan Karacadağ, Süre:120 dk.*

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

Bkz. : Bakınız

Çev. : Çevirmen

İmdb. : İnternet Movie Database

s. : Sayfa

S&M : Sado-Mazoşizm

R-Raiting : Restricted Raiting. (17 yaş altındaki izleyici kitlesinin ebeveyn eşliğinde veya izninde içeriği izleyebileceği tür.)

GİRİŞ

Sinema hem bir sanat hem de görsel bir anlatı biçimi olarak kendine özgü bir dil yapısına sahiptir. Görüntülerin seslerden ve konuşmalardan öte oluşturduğu bu dilin gramerini ise göstergeler oluşturmaktadır. Göstergeler temelde aynı görüntüyü iletseler de yaş düzeyine ve psiko-sosyal geçmişlerine göre insanlar üzerinde farklı algılar oluşturmaktadırlar. 1920'li yıllarda antropolog William Hudson'un yapmış olduğu ünlü deney sonucunda, Batılı toplumlarla az da olsa temas etmiş Afrikalı toplulukların iki boyutlu görüntüleri Avrupalılardan oldukça farklı deneyimledikleri yargısına ulaşmıştır.[1] Bu deney, aslında her bireyin bir görsel imgeyi, basit düzeyde tanıyıp anlamlandırabildiği sonucuna ulaşsa da, farklı kültürlerin sıradan bir imgeyi bile çok başka biçimde okuduğu ve tükettikleri gerçeğiyle yüzleşmemizi sağlamaktadır.

Sinema tarihsel serüveni içerisinde, ortaya çıkışından bu yana toplumlar için öncelikli olarak bir sanat pratiğinden ziyade ucuz seyredilebilen bir eğlence aracı olmuştur. Bu yönüyle de toplumların gündelik yaşamlarında kolayca kendine yer bulabilmiştir. Sinema toplumsal bir alandır ve bireyin kendini gerçekleştirme biçimi olarak, toplumsal cinsiyet, ırk ve statü gözetmeksizin sosyal alandaki varlığına bir çeşit ulaşma aracıdır. Film izleme deneyimi, kişisel gibi görünen ancak sosyal bir mekanizma olan sinemanın birleştiriciliğinde önemli bir nokta teşkil etmektedir. Film izleme esnasında birey tüm ideolojik ve etnik kimliğinden sıyrılarak, kendini perdedeki hayatın içinde bir karakter olarak yeniden inşa etmektedir. Tarih boyunca kamusal ve özelin coğrafyasındaki bu temas ve değişikliklere sınıfsal tepkiler gösterilse de; bugün toplumların kültürel kimliklerini okumamıza yarayan en önemli alanlardan biri olarak sinema, hem kendi kodlarını üretmekte hem de bu kültürel akış

[1] Monaco, James, "*Bir Film Nasıl Okunur?*" Çev. Ertan Yılmaz, (İstanbul: Oğlak Yayınevi, 2009) s. 151

içerisinde içinde bulunduğu toplumdan nasıl beslendiğini, kullandığı metotlar ve işlediği temalarla gözler önüne sermektedir.

Sinemanın kültür ile kurduğu bu bağ sebebiyle, toplumların korkuyu üretme biçimlerini incelerken sinema alanındaki çalışmaların araştırmasını yapmak ve toplumların korku sineması dahilinde imgeleri nasıl okuduklarını görmek yararlı olacaktır. Hem bu imgelerin beslendiği kültürel süreçleri hem de toplumların sosyo-kültürel farklılıklarının yaratmış olduğu akımlar ve temaları incelemek üzere yazdığımız tezimizin; "Avrupa Ve Türkiye'de Korku Sineması İmgelerinin Kültürel ve Tematik Analizi"adı altında görsel anlatıların sosyo-kültürel etkilerinin tartışılmasına katkıda bulunacağı kanaatindeyiz.

I.BÖLÜM

KORKU SİNEMASI VE İMGELER

1. Korku Türüne Tarihsel Bir Bakış

Sinema tarihi boyunca türler arasında en çok dikkat çekmiş, ancak yine de en ağır eleştirilere maruz kalmış korku türü dünya üzerinde hemen hemen her milletin sinema geçmişinde oldukça önemli bir yere sahiptir. Türün ilk denemeleri, bireyleri ve dolayısı ile toplumları içerdiği şiddet ve gerilim sebebiyle olumsuz yönde etkileyeceği düşüncesinden oldukça ağır bir biçimde eleştirilmiş ve gereken önemi –izleyicisinin ilgisi ve türün popülaritesine rağmen- görememiştir. "Korku sinemasının "aykırı" statüsü büyük ölçüde izleyicilerinin olumsuz duygularını ortaya çıkaracak şekilde –ki pek çok kişiyi rahatsız edecek bir şeydir bu- tasarlanmış olmasından kaynaklanır. İzleyicileri korku sinemasını severek izler ve sinemanın ya da oturma odasının güvenliği içinde başkaları adına korkmanın tadını çıkarırlarken, pek çok kişi de rahatsız olmakta ya da böyle filmleri itici bulmaktadır. Korkunun daha aşırı biçimlerini seven korku tutkunları bulunsa da bu filmler çoğunlukla kötü bir şöhrete sahiptir ki bu da genel olarak korku sinemasının düşük kültürel konumunu perçinler. Kültürel durumu yansıtmak yönünden korku filmleri şiddet eylemleri göstererek bilinçdışı düzeyde şiddete yönelik korkularla uğraşıyorsa, izleyicilerini etkiledikleri ve toplumda şiddete yol açtıkları yönünde yanlış değerlendirmeleri de mümkün olmuştur."[2]

Korku sineması türler içerisinde çekim maliyetinin oldukça düşük olması sebebiyle pek çok denemeyle hayat bulmuştur. Bu sebepten dolayı sinema sektöründe yaşanan krizlerin çok büyük bir kısmından etkilenmeyen bir tür olarak çeşitli coğrafyalarda tüketicisiyle buluşmuş pek çok yapımı bünyesinde barındırmıştır.

[2]Cherry, Brigid, *"Korku"* Çev. Mine Zorlukol, (İstanbul: Kolektif Kitap, 2004), s.26

Korkutucu olaylar, hayaletler, vampirler, kurt adamlar, ölüler, tuhaf yaratıklar korku sinemasının başlıca öğelerini oluşturmaktadır. Karanlık alanlar, tekin olmayan yapılar, ıssız yerler, rüyalar (genellikle karabasanlar), sisli havalar gibi pek çok mekan ise bu öğelerin açığa çıktığı yerler olarak ayrıca incelenmesi gereken unsurlardır.

Korku sineması alttürlerinin genişliği bakımından pek çok kez sınıflandırma açısından sorunlarla karşılaşmış bir tür olup, bununla beraber bilim-kurgu türünün bazı öğelerini de barındırmasından bir grup melez türü kapsamış bulunmaktadır. Korku türünün ayırt edici özelliklerinden biri, diğer pek çok tür gibi Amerikan sinemasının bir ürünü olmak yerine Avrupa sineması tarafından geliştirilmiş olmasındır. Ancak 1930'lardan itibaren Hollywood bu türde pek çok yapımla korku endüstrisini büyük ölçüde beslemiştir. Ticari bir girişimin sonucunda Hollywood yetmişli yılların başından seksenlerin ortalarına dek ***Şeytan*** *(The Exorcist, William Friedkin, 1973),* ***Jaws*** *(Steven Spielberg, 1975)* gibi çok önemli gişe hasılatı yapan örneklerle türün popülerliği konusunda önemli atılımların sahibi olmuştur.

Korku türü her ülke sinemasında kendi tarih ve coğrafyasıyla kurduğu bağlar sonucu kendine has üretimlerle karşılık bulmuştur ancak temel korkular ve kaygılara yaslanan bir tür oluşu sebebiyle ortak bazı imgeler dünyanın neresinde olursa olsun seyircisinin ilgisiyle karşılaşmıştır. Tür içerisinde tarzların zaman içindeki aşınımı; değişimlere sebep olmuşsa da eski yapımlara getirilen modern bakış açıları ve yaklaşımlar sürekli bir gelişimle korku sektörü için tazelenme sebebi olmuştur.

Korku türü, diğer türlerden farklı olarak doğaüstü ve esrarlı imgelerle ilgilendiğinden toplumsal terimlerle ele alınması oldukça güçleşmekte ve marjinal bir hal almaktadır. Uzun yıllar bu durum popüleritesini korumuş, ancak film eleştirisi konusunda eksik kalmasına sebep olmuştur.

Buna karşı geliştirilmiş bir başka yaklaşım ise tam aksi yönde korku sinemasının aslında korku türünün diğer yansımalarından biri olan sözlü gelenekler, varoluşsal mitler ve tabii edebiyat türüyle de doğrudan ilgisinin oluşu sebebiyle

beslendiği kaynakların çokluğuna ve çeşitliliğine dikkat çekmektedir. Bu türün arkasında batı kültürünün mitolojik anlatıları, batıl inançları -vampir, kurt adam, şeytan, büyücü vs.- ve edebi gelenekleri –Hoffmann, Poe, Stevenson, Stoker gibi isimler- vardır. Örneğin; Mary Shelley **"*Frankenstein: Ya da Modern Prometheus (1818)*"**[3] adlı eserini bir gece yüksek sesle okunan Alman hayalet öykülerinin ardından girdiği bir iddia sonucu yazdığını söylemektedir. Bilindiği üzere aynı gece, Dr. John Polidori'nin **"*Vampir (1819)*"** adlı yapıtına başlangıç teşkil etmektedir ve bu iki ünlü eser yazımlarından birkaç yıl sonra tiyatro uyarlamalarıyla Londra'da sahnelenmiştir.

Yirminci yüzyılda diğer birçok alanda olduğu gibi; korku sineması tarihinde de bir kırılmanın gerçekleştiği gözlemlenmektedir. Endüstrileşmiş toplumlarda kapitalizmle beraber gelen bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler, insanlar üzerinde bir ürküntü oluşturmuş ve yalnızlaşan bireyin kaygılarıyla birleşerek insan hayatına verilen önemin artması, dini inançların sarsılması gibi sebeplerle korkunun boyutunu değiştirmiştir. Bu değişim beraberinde ölüm korkusuna karşılık olarak yaşam korkusunu getirmiş ve moderniteye karşı 'yeni dünya'da hayatta kalma çabasını doğurmuştur. Değişen dünyanın modern toplumları gündeliğe karşı duydukları güvensizliğe karşı çeşitli baş etme yöntemleri bulmuş ve bu yöntemler de çeşitli akımlarda karşılıklarını bulmuşlardır. Bu dönemde toplumlar ölüm korkusuna karşılık ürettikleri yaşam korkusundan uzaklaşmak adına arkaik korkularını ortaya çıkarmış bir nevi paganik korkuları çağırma girişiminde bulunmuşlardır. Bununla paralel olarak on sekizinci yüzyıl sonunda endüstri devriminin de ardından gotik edebiyatın oraya çıkışı ve güzel sanatların diğer alanlarında da yankılarının görüldüğü korku türünün geniş bir çerçeveye yayılması olası bir sonuç olarak karşımızda durmaktadır.

Burada korkunun dayandığı temellere ve kötü şöhretine karşı Brigid Cherry'nin korku anlatıları türlerini işlediği kitabı "Horror"daki yorumuna yer vermek belki de korkunun genel tarihi açısından bir aydınlanmadan da öte, "korku"nun

[3] Frankenstein veya Modern Prometheus, Mary Shelley'in yazmış olduğu fantastik korku türündeki romanıdır. İlk yayımlanış tarihi 1818 olup, dünya çapında pekçok sinematografik uyarlamaya sahip olmuştur.

tezimizin de neden çıkış noktası olduğuna dair bize kaynaklık edecektir: "Korku sineması hem ana akım sinemada hem de film kültürünün sınırındaki kült, kalitesiz ya da ucuz sinemada uzun ömür kazanmıştır. Korku daha geniş popüler kültürde de sanat ve eğlence alanlarında güçlü ve eski geleneklere sahiptir. Televizyonda, edebiyatta, çizgi romanlarda ve tiyatroda üretken ve kalıcı bir türdür. Örneğin korku romanları ve hikayeleri hatırı sayılır bir süre boyunca son derece popüler bir edebi tür olmuştur. Korku aynı zamanda ***"The Twilight Zone"*** ve ***"Quatermass"***tan ***"The X-Files"***, ***"Buffy"***, ***"The Vampire Slayer"*** ve ***"Supernatural"***a kadar televizyon dizilerinin önemli bir biçimi de olmuştur. Popülerliği ve başka biçimlerdeki ortak kültürel geçerliliği sebebiyle korku sinemasının 'talebi hazırdır'.

Korkunun kökleri mit ve folklor gibi daha eski hikayecilik biçimlerine dayandığından korku kurgusunun genellikle pek çok birey açısından, "insanlık hali"nin temel bir boyutu olarak bazı psikolojik ya da sosyal işlevleri yerine getirilebileceği açıktır. Öyleyse bu insan gereksinimi de türün dayanma kabiliyetini açıklamakta bir anahtardır. Korku değişik biçimlerde yalnızca hormonların güdümündeki yeni yetmelere uygun bir ucuz kültür ya da izleyicileri şiddete teşvik eden tehlikeli bir sosyal sorun olarak tanımlanmasına karşın, film yapımcıları türün çekiciliğine kapılmaya devam etmiş ve izleyicileri bilerek ve isteyerek ürkmeye, iğrenmeye, donakalmaya, eğlenmeye koşmuşlardır. Bu başarının ışığında sinematik korkunun kendisi kadar korku sineması da tür kuramı çalışmalarının önemli bir kaynağı gibi görünmektedir."[4]

2. Korku Türü ve Görünenin Ötesi

Korku türü sinemanın kendisi kadar eski bir tarihe sahiptir. İlk korku filmi olarak kabul edilen, George Melies'in ***"Şeytanın Şatosu (Le Manoir du Diable)"*** filmi 1896 yılında gösterilmiştir. Korku türü ortak özellikler üzerine kurulu pek çok açıklayıcı öğe içermesine karşın bütün kalıplaşmış temalar ve tanınabilir görsel

[4] Cherry, Brigid, *"Korku"* Çev. Mine Zorlukol, (İstanbul: Kolektif Kitap, 2004), s.26-27.

imgeler içerisinde karakterlerde, olaylarda ve tarzlardaki çeşitlilikler sebebiyle hiçbir zaman sabit olmayan bir tür gerçeğini bize göstermektedir. Filmlerde, zamanın sabit olmayacağı gerçeği –kimi geçmişte, kimi şimdiki zamanda, kimi gelecekte geçmektedir- ; konunun mantık dışı doğaüstü yaratıklar vasıtasıyla incelenmesi, kan ve vahşetin kiminde yakın çekimle gözler önünde sergilenirken kimi filmde ayrıntılara gizlenmesi, konuları bakımından kurbanın gözünden anlatımın gerçekleştiği, ölümün ele alındığı, şiddet ve aksiyonun yer aldığı (Westernler gibi), öç alma hikayeleri gibi çeşitlilikler göstermesi sebebiyle tür oldukça geniş gruplar ve sınıflandırmalara tabiidir.

Korku sineması bu çeşitlilik ve alt türlerin çokluğu, yeni türlerin filizlenmesine elverişli oluşu gibi sebeplerle pek çok yapımın da belli bir kalıba uymayışı sorunsalıyla karşı karşıya kalmaktadır. Neyin korku olup olmadığı sorunu korku yapımlarının üretiminin başından bu yana süregelmektedir. Belli bir kuşak için ciddi korku öğeleri barındıran filmler, bir sonraki kuşak için aynı şeyi ifade etmeyebilir. Üstelik bir kişinin korku sınıflandırmasına giren filmler ve imgeleri diğer bir kişi için uyuşmazlık gösterebilmektedir. Türün ortak geleneklere sahip oluşuyla ilintili kurulan gruplar yerine, türün sürekli bir değişime maruz ve bu evrimden de katlanarak gelişen, beslenen gidişatıyla alakalı gruplar belirlememiz daha sağlıklı olacaktır. Türü farklı ve değişken kategorilerde incelemek için Brigid Cherry'nin de "*Horror/Korku"* (2014) adlı kitabında yer verdiği kategorilerin[5] bir derlemesine bakacak olursak:

-bütünü olay örgüsü , ana fikir ya da canavar tiplerine göre ayıran alt türler,

-Neale'ın, belirli bir süre içinde ticari başarı kazanmış bir filmin özelliklerini kullanarak yapılmış film grupları olarak tanımladığı (yani bir film çeşidinin son derece popülerolarak pek çok devam ve kopyalar doğurması) dönemler;

-Birleşik biçimleri oluşturmak üzere türler arasında oluşan çaprazlama olarak tanımlanan ve bir ya da daha fazla değişik türün geleneklerinin ödünç alınıp korku korku türünün gelenekleriyle karıştırılmasıyla ortaya çıkan melezler;

[5] Cherry, Brigid, *"Korku"* Çev. Mine Zorlukol, (İstanbul: Kolektif Kitap, 2004), s.17

-bazı film stüdyoları (1930'larda ABD'de Universal,1940'larda yine ABD'de RKO ve 1960'larda İngiltere'de Hammer) ya da yönetmenlerle (Kanadalı yönetmen David Cronenberg'in 1980'lerde yaptığı filmler toplu olarak "body horror" olarak adlandırılır) birlikte anılan tarzlar.

gibi bir sınıflandırmaya girdiğini görürüz. Bu kategorilendirme dışında pek çok grup üretmek elbette mümkündür. Örneğin; ulusların kendi korku imgelerine ve mitolojilerine yönelik ürettikleri yapımlar oldukça geniş bir çeşitliliğe gebedir. Korkunun yapısı gereği sinemacıların da izleyicinin tükettiği korkuyu canlı tutabilmek adına yaptıkları sınırsal zorlamalar da tünün çeşitliliğinin devamlılığı açısından oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bu durumda korku türünü basit bir matematik işlemiyle ifade etmek gerekirse; korku türünü küme parantezi içerisine aldığımızda korkunun pek çok alt kümesi –alt türler ve kategoriler- bulunduğunu söylemek doğru olacaktır. Korku sinemasının bazı birincil alt kategorileriya da alttürleri Tablo 1.'de sunulmuştur[6]:

Tablo 1: Sinematik Korku Kategorileri
Gotik Çoğu kez romanlardan ve mitolojiden alınma mevcut korku canavarlarının veya ürkütücü yaratıkların uyarlandığı klasik korku hikayelerine dayanan filmler. *Dracula, Frankenstein, The Mummy* (ve bunları izleyen bütün versiyonlar)*, I Walked with a Zombie* ve diğer geleneksel voodoo zombileri, *Masque of the Red Death, Near Dark, Interview with the Vampire*
Doğaüstü, okült ve hayalet filmleri Ruhların, hayaletlerin, büyücülerin, şeytan ve diğer varlıkların çoğu kez tekinsiz unsurlar ilave edilerek gerçek dünyaya müdahalesini konu alan filmler. *The Haunting, Rosemary's Baby, Kwaidan, The Exorcist, The Amityville Horror, Suspiria, The Others, Ringu, The Grudge, The Eye, The Blair Witch Project*

[6] Cherry, Brigid, *"Korku"* Çev. Mine Zorlukol, (İstanbul: Kolektif Kitap, 2004), s.19

Psikolojik korku Suç ve seri katilleri kapsayacak şekilde psikolojik durumları ve psikozları araştıran filmler. *Cat People, Psycho, Peeping Tom, Eyes Without a Face, Repulsion, Carrie, The Hand That Rocks the Cradle, The Silence of the Lamb*
Canavar filmleri Ölüm ve yıkım getiren doğal veya seküler yaratıklarla gündelik dünyanın istilasını konu alan filmler. *Godzilla,The Birds, The Thing from Another World, Alien, The Host, Cloverfield*
Slasher Şehirde veya kırsal alanda bir grup gencin vahşi bir katilin takibine uğradığı ve sadece genç yaşta seks ilişkisine girmemiş bir kadının (erken dönemde) sağ kaldığı filmler. *The Texas Chainsaw Massacre, Halloween, Friday the 13th, A Nightmare on Elm Street, Scream, I Know What You Did Last Summer, Cherry Falls, The Faculty*
Body Horror, splatter ve gore (kan) filmleri (post modern zombiler dahil) Çoğu kez mutasyon, hastalık veya anormal, fetişist davranışlar (örneğin yamyamlık veya sadomazoşizm) sonucu iğrençleşen insan bedenini sergileyen filmler. *The Brood, Videorome, The Fly* (ve David Cronenberg'in diğer filmleri), *The Thing, Tetsuo, Night of the Living Dead, Evil Dead, Hellraiser, Dawn of the Dead, Shaun of the Dead, Resident Evil, The Howling*
İstismar sineması, çirkin videolar veya diğer aşırı şiddet filmleri Şiddet ve işkence dahil, Nazi ölüm kampları, tecavüz ve diğer cinsel saldırılar gibi uç ve tabu konulara odaklanan filmler. *I Spit on Your Grave, Last House on the Left, Henry: Portrait of a Serial Killer, Man Bites Dog, Hostel, Saw, Audition, Ichi the Killer, The Devil's Rejects, Irreversible*

Bu örnekler incelendiğinde korku filmi türleri içerisinde bazı biçimlerin zaman içinde belli dönemlerde daha popüler olduğu ve hatta bazılarının bir dönüş sürecinin ardından tekrar canlanarak popülerlik kazandığı gözlemlenmektedir. Kimi filmlerde ise ulusal sinemaların temsilleri olduklarını görürken kimisinin tür olarak bu kategoriye ait olmasa da korku sineması ile kurduğu imge kullanımı ve çağrışımları sebebiyle bu türe dahil edilebildiklerini görmekteyiz.

Korku öğeleri kimi zaman korku filmleri dışında da karşımıza çıkmaktadır. Steven Schneider, bu durumu açıklamak üzere "sinematik korku" terimini kullanmıştır. Sinematik korku örnekleri genellikle korku sinemasının hitap etmediği izleyiciler için korkudan keyif alma durumuna (bilinçli korkma eylemi) olanak vermektedir. Korku sinemasıyla ilgili tarihi boyunca yapılan tüm sınıflandırmalar her geçen gün değişip gelişen sektörle yenilendiğinden yalnızca akımlara ve kurgulara göre onları sınıflandırmak yerine tezimizin ileriki kısımlarında korkuyu izleyiciye işleyen imgelerin ve korku karakterlerinin analizini yaparak devam etmek daha yararlı olacaktır.

3. Korku Sineması İmgelerinin Okunması

Korku anlatılarının belki de okunması en karmaşık ancak algılanması en kolay biçimi olan korku sinemasında imgeler, oldukça önemli birer psikanalitik unsurdur. Sinemada imgelerin oluşturduğu dil, belli bir gramer yapısı olmayan ve çağrışımsal öğelerin doğrudan iletiyi gönderen vasıtasıyla aktardığı bir biçim teşkil etmektedir. Bu imgeler günlük konuşma dilinden çok uzakta, filmi okumamızı sağlayan bir üst anlatı biçimi oluşturmaktadırlar. Film dili; okuma ve algılama biçimi bakımından insandan insana farklılık gösterdiği gibi, toplumdan topluma da farklı anlamlandırmalar ve çağrışımsal süreçler barındırabilir. Bu sebeple imgelerin dili psikolojik temellerle olduğu gibi sosyolojik temellerle doğrudan bir iletişim halindedir.

Thomas Schatz Hollywood türleri ile ilgili araştırmasında "Tür deneyiminin insanlığın tüm diğer deneyimleri gibi, belli temel algısal süreçlere göre oluşturulduğundan" bahseder. "Sürekli aynı deneyimle karşılaştıkça, süregelen bir biçimde güçlenmeye devam eden bu deneyimlerin 'kurallarla' pekiştirilmesini bekleriz."[7] Yani yeni bir tür algısını görünür öğeler pekiştirebilmek için iletiyi ve analiz için de göstergebilimi kullanmak zorundadır.

Korku sinemasında imgeler bakış vasıtasıyla hem filmin hem de izleyicinin bir çeşit röntgen ya da gözlemi ile okunabilmektedir. Bu gözlemin gerçekleşmesi hem teknik yöntemler hem de izleyiciye hitap edebilme açısından oldukça önemlidir. Sinema için imgeler iletiyi aktarmadaki en önemli unsurdur ve korku türü bu alışveriş için de gerekli materyalleri fazlasıyla taşımaktadır.

Görüntüler içerisine yerleşmiş göstergeler alıcının gönderiyi –korkunun da doğal yasası gereği- gerçek gibi algılamasını sağlamaktadır. Bu korku imgeleri Freud'un da psikanaliz anlatılarında değindiği gizli kalması gereken ancak ısrarla açığa çıkan bir şey olarak seyirci üzerinde tesir etmektedir. İmgelerin bilinçaltında ya da gündelikte izleyici ile kurduğu bu bağ "tekinsiz" olarak adlandırılabilir. Bu durumda görünen ve görünenin ötesindeki –gösterge ve imgelem- göz vasıtasıyla hayat bulmaktadır. Görünürlük, göz ucuyla dahi hayat bulduğunda bir cisme ya da şekle dolayısıyla bilinçte bir anlama bürünebilmektedir. Foucault'nun "Hapishanenin Doğuşu" isimli başyapıtında bahsettiği gözetim toplumunun yarattığı göz hapsi durumu sinema imgeleri için de seyirci ile arasındaki bu ince gözetleme detayı içinde var olmuştur. Bu durumda; korkunun canavarları, ikonları, imgeleri ve göstergeleri için görünürlük bir tuzaktır demek doğru olacaktır. İzleyici ile görünür olmadan, açıkça belirmeden kurdukları iletişim ise tam olarak tekinsiz bir karanlıkta kalma biçimi olarak, tüketilmemiş bir gerilimi ortaya çıkaracaktır.

[7] Schatz, Thomas, "*Hollywood Genres"*, (ABD: Random House, 1981), s.18

Göz; imgelerin okunması dışında bakışı gerçekleştirme sebebiyle de başlı başına tekinsizlik oluşturabilmektedir. Zira görme kaybı ve bakıştan mahrumiyet psikolojik olarak insan doğasını korkuya sevkeden bir durumdur. Bu sebepten korku sineması da görüşün engellenmesini –karanlık ve gölgeler vasıtasıyla- kendi lehine kullanmaktadır. Bu durumda korku sinemasında karanlık ve gölgeleri de birer korku imgesi olarak değerlendirmek mümkündür. Tekinsizi oluşturan görünmeyen gerçeklik tedirginlik adı altında bilinçaltı için huzursuzluk vericidir. Bu imge bilinçaltına görünmeyenden geliyorsa; konuları ve işlenişleri her ne olursa olsun korku sinemasında gece, körlük, diri diri gömülme ve yolunu kaybetme –bilinmeyene gitme- gibi temalar korku imgelerini ortaya çıkarmanın en açık yollarından biridir.

Film izleyici ile süreçler vasıtasıyla var olduğundan izleyici odanın ya da perdenin dışındaki gerçeklikle bilinç dışının farkındalığında imgeleri okumaktadır. Ancak sinemaya gitmek ya da film izlemek deneyim olarak başka bir gerçeklikle bütünleşme durumu olduğundan seyirci gözlerini kapayarak da olsa –korku anlatıları dahilinde- bu diğer gerçekliğe kendini inandırmaktadır. İzleyici okuduğu imgelerle bütünleşirken kendini kahraman yerine koymakta başka bir biçimde kimliğini yeniden üretmektedir. Kahramanın hayatta kalışıyla duyduğu zevk, oyuncu gözünden filme dahil olma ve korku anında kendini tekrar gözetleyici olarak var etmesiyle son bulmaktadır.

4. Korku Kültür İlişkisi

Korku sineması tarihi ve kültürel süreçlerle beraber incelenmesi gereken bir tür teşkil etmektedir. Farklı izleyici kitleleri, farklı türlerdeki korkuları farklı biçimde algılarlar. Ancak tarihsel süreçte tepkilerdeki farklılıkların kabulü dışında derinlemesine bir araştırmanın bulunmadığını bilmekteyiz. Andrew Tudor bununla ilgili; “boşlukların ancak belirli korku filmi türlerinin belirli izleyiciler tarafından belirli koşullar ya da sosyal durumlar altında nasıl tüketildiğini gösterebilen ‘tikelci

tanımlar'la doldurulabileceğini öne sürmektedir."[8] Neyin korku olarak nitelendirilebileceğini ve korku sinemasının yankılarının belli kültürlerin sosyal grupları içerisinde ne ifade ettiğini açıklayabilmek için korku sineması ve kültür arasında bir ilişki kurmak zorunludur.

Korku sinemasının değişken biçimleri kültürel ve politik evrimden oldukça etkilenmiştir. Robin Wood'un (2004) da bastırılmışın geri dönüşü üzerine ele aldığı makalesinde[9] bahsettiği gibi korku psikanalizi ancak politik bir farkındalıkla harmanlandığı ölçüde büyük bir yankı bulmaktadır. Vietnam Savaşı'ndan sonraki sosyal ve kültürel değişiklik döneminde slasher filmlerin ortaya çıkması bu durumun açıklanması için uygun örneklerden biridir.

Robin Wood'un yine yakından ilgilendiği George Romero'nun zombi filmleri toplumbilimsel açıdan radikal politik yorumlar ile şifrelenmiş haldedir. ***"Nitekim,"Night of the Living Dead"*** 1960'larda ırk ve vatandaşlık haklarıyla ilgilenir; ***"Dawn of the Dead"*** 1970'lerde ortaya çıkan tüketim toplumuna bir yanıttır; ***"Day of the Dead"*** 1980'lerde feminizmin uyanışı esnasında erkekliğin bunalımı hakkındadır."[10]

Korku dünyanın her yerinde ortak kaygıların bir ürünü gibi ortaya çıkmış ve kimi zaman nesilden nesle kimi zamansa kültürden kültüre devredilerek varlığını sürdürmüştür. Paul Wells[11] korkunun büyük anlatılarını şöyle listelemektedir:

-sosyal yabancılaşma

-ahlaki ve manevi düzenin çöküşü

---

[8] Cherry, Brigid, *"Korku"* Çev. Mine Zorlukol, (İstanbul: Kolektif Kitap, 2004), s.165
[9] Wood, Robin, "*Horror Films and Psychoanalysis: Freud's Worst Nightmare*", (New York: Columbia University Press, 2004)
[10] Cherry, Brigid, *"Korku"* Çev. Mine Zorlukol, (İstanbul: Kolektif Kitap, 2004), s.166
[11] Wells, Paul, "*The Horror Genre: From Beelzebub To Blair Witch"* (London: Wallflower press, Columbia University Press, 2001), s.121

-evrimsel kimliğin derin bunalımı

-insanlığın en derin zorunluluklarının açıkça dile getirilmesi

-insan varoluşunun içeriklerini uygun bir estetikte dışa vurma gereksinimi

Bahsedilen bu koşullar geçmişten günümüze hem Amerikan korku filmlerinde hem de İtalya, İspanya, İngiltere, Asya, Hindistan, Meksika, Yeni Zelanda veya Kanada gibi farklı uluslara ait farklı uluslara ait korku filmlerinin anlatılarında oldukça desteklenmiş; hem dönemleri hem de kültürleri aşarak izleyiciyle buluşmuştur. Korku filmleri dönemin ruhu ve kültürel durumun kendine has öğeleriyle bağlantılar kurar ancak daha sonraki izleyicilerinin ya da o kültürden olmayan izleyicilerinin anlamlandıramayacağı imgeler veya anlatılar taşıyabilmektedirler. Bu durumla ilgili çeşitli kültürlerin filmlerinin Hollywood uyarlamalarına baktığımızda aradaki derin çizgileri ve çizgi dışılıkları görme imkanına ulaşmaktayız. Brigid Cherry'nin de "korku ve kültürel durum" adı altında bahsettiği gibi ***"Ringu"***adlı meşhur Japon korku yapımı; kültür dışındaki veya Batılı bir izleyicinin seçemeyeceği kültürel anlamlar içeriyor olabilmektedir. Bu filmin ***"The Ring"*** adında bir Tözellikle olay örgüleriyle beraber değişen imgeleri incelememiz açısından tıpkı ***"Ju-on: The Grudge ve Dark Water"*** filmleri gibi önemli örnekler teşkil etmektedirler.

Herhangi bir korku yapımının mutlak suretle kültürü yansıtmak gibi bir kaygısı yoktur. Ancak süregelen anlatıların değişimi, geleneklerdeki değişime yönelik sıçramalar ya da korku sineması içerisindeki türlerin herhangi birinin baskın olarak ortaya çıkışı ya da yok oluşu mutlak suretle kültürel pratiklerin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. Filmlerin ideolojik anlamda alt metinleri, psikanalitik imgeleri ya da üretildikleri coğrafyalar ne olursa olsun yapım olarak bu anlatı biçimi başlı başına içinde bulunduğu yer ve zamana dair ipuçları taşımaktadır. Bu da korku kültürünün tüketimi açısından bizi seyircinin neden bu anlatıdan keyif aldığına dair çıkarımlara götürmektedir. Zamanın sosyo-kültürel kaygılarına yapılan göndermeler, direkt olarak seyircinin kendi korkuları üzerinde bir etki yaratmaktadır. Bu da türün kalıcılığı ve popülerliği açısından oldukça önemli bir gerçekliktir.

Peter Wells "korku filmlerinin tarihi, aslında yirminci yüzyıldaki kaygının tarihidir."[12] derken korkunun değişen imgelerinin aslında sosyal kültürel ve tarihi kaygıların değişimlerinin birer ürünü olduğunu vurgulamaktadır. Filmlerle bu kaygı doğrudan ya da dolaylı bir biçimde dile getirilirken işlenen konular da kaygılar gibi çeşitlenmektedir. Örnek verecek olursak; ***"Godzilla"***yapımı İkinci Dünya Savaşı sonrası Japonya'nın atom bombası kaygısının bir ürünüdür.***"The Brood"***1970'lerdeki yükselen boşanma oranları ve çekirdek ailenin parçalanışı kaygılarını,***"The Shining"***aile içi şiddeti,***"A Nightmare on Elm Street"***bencil ailelerin 'Ben Kuşağı'nı;***"The Texas Chainsaw Massacre"***1970'lerde kırsal kesimde işsiz kalmış işçi sınıflarının,***"Candyman"***Afro-Amerikalı erkeklerin,***"Interview with the Vampire"*** eşcinsel erkek ailenin kültürel ötekiliğini;***"28 Days Later"*** yirmi birinci yüzyıl İngiltere'sindeki "deli dana" ve şap hastalığını betimler."[13]

[12]Wells, Peter, "*The Horror Genre: From Beelzebub to Blair Witch"*, (Londra: Wall-flower, 2000)
[13] Cherry, Brigid, *"Korku"* Çev. Mine Zorlukol, (İstanbul: Kolektif Kitap, 2004), s.26

II. BÖLÜM

AVRUPA KORKU SİNEMASI

1.Avrupa'da Korku Sinemasının Kültürel ve Tarihi Süreçleri

Avrupa bünyesinde barındırdığı kavimlerin ve medeniyetlerin tarihi ve siyasal hareketliliği, buhranları ve kargaşaları sebebiyle çok kültürlülüğün de getirmiş olduğu zengin beslenme kaynakları yardımıyla sinema alanında gelişimini tamamlamış ve özellikle yine aynı sebeplerden korku sinemasında önemli atılımlara imza atmıştır. Kölelik, salgınlar, engizisyon mahkemeleri ve işkenceler korku anlatılarını dolayısıyla da özellikle edebiyat alanındaki önemli isimlerinden; Beowulf, Goethe, Webster ve Sade gibi isimleri etkilemiş ve filmler bu isimlerin eserlerinin tesirinde birer anlatıya sahip başyapıtlara dönüşmüşlerdir.

Avrupa ülkelerinin neredeyse hepsinin kendine has geliştirdikleri film gelenekleri mevcuttur. Tezimizde özellikle korku sineması açısından ön plana çıkan ve kendinden sonraki kuşakları ve hatta kültürleri de etkileyecek olan yapımların sahibi İngiliz, Fransız, Alman, İspanyol ve İtalyan korku sineması örneklerine yer vermenin sınırlandırma ve sınıflandırma açısından belirgin izlerle incelenebilmesi için yararlı olacağını düşünmekteyiz. Bu ülkelerin tamamı korku filmleri çekmekle beraber bazıları kendi korku akımlarının etrafında bir gelişim gösterirken kimileri ise bağımsız, belli isim yapmış yönetmenlerin yine kendi üslubunda gelişmiştir.

Araştırmamızın bu bölümünde Avrupa korku sineması tarihinde çeşitli sıçramalara sebebiyet vermiş ve kültürel kodları bağlamında korku anlatılarını sinematografik olarak seyircisiyle buluşturmuş bazı Avrupa ülkelerinin tarihsel süreçte incelemesine yer vereceğiz.

1.1 İspanyol Korku Sineması

Yirminci yüzyıl diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi tarihsel hareketler ve değişimler sebebiyle İspanya tarihini ve dolayısıyla da film sektörünü doğrudan etkilemiş bir dönemdir. Bu dönemde üretim açısından oldukça zenginleşen İspanya, diğer Avrupa ülkelerinin aksine piyasa içerisinde uluslararası başarı gösterememiştir. Ülkenin tek 'korku' filmi ***Un Chien Andalou (1928)*** -tam olarak korku türüne dahil edilmesi konusunda tartışmalar sözkonusudur- sanat piyasasında ses getirmiş ancak film endüstrisi ve piyasası için çok fazla yankı uyandıramamıştır. Filmin yönetmenlerinden biri olan Luis Bunuel ise birkaç yıl sonra sürgüne gönderilmiştir.

1936'da Franco'nun yükselişi sonrasında sansür yalnızca film sektöründe değil hayatın içinde kendine oldukça önemli bir yer edinmiştir. Bu baskıcı rejim ve kaotik ortam içerisinde İspanya'nın korku film endüstrisinin gelişmesi oldukça zor olmasına karşın zaman içerisinde kendini göstereceği hareketlilikler görülmektedir.

Jesus Franco 1962 yapımı, ***Gritos en la Noche (The Awful Dr Orloff)*** filmiyle Dr Orloff serisi adı altında filmler çekmeye başlamıştır. Filmde özellikle yönetmenin karakteristik özelliğini ortaya çıkardığı düşünülen özlem, işkence ve cinsellik temaları işlenmiştir. Franco, temel olarak 1968 yılındaki ***Fu Manchu*** filmlerinde ise, işkenceler ve pazarlanabilir istismar temalarına yer vermiştir. Vampir, Frankenstein ve Orloff filmleri dışında; özellikle kadın temaları ve kadınlığa ait imgelerin kullanıldığı filmlerle karşımıza çıkan yönetmenin başlıca filmleri***Vampiros lesbos (1970)***, ***Necronomicon (1967)***, ***Jack the ripper (1977)*** gibi yapımlardır. Franco filmlerinde sanat korku ve erotizmi harmanlayarak seyirciyle buluşturmuştur. İspanya'da korkunun başlangıcı, Jacinto Molina'nın, senaryosunu yazdığı ve boş rolde kurt adam Waldemar Daninsky'yi oynadığı ***La Marca del Hombre-lobo (Frankenstein's Bloody terror, 1968)*** filmi olarak gösterilmektedir. Şiddet içerikli filmde vampire karşı kurt adam imgesi fantastik korku çağının da başlangıcını teşkil etmektedir.Film sansür gereği denetçilerce tıraşlanmış ve ulusal bir hassasiyet simgesi olarak kurt adam İspanya'dan olamayacak şekilde uyarlanmıştır.

1972'de, Naschy altı korku filmi yazmış ve bu filmlerde de başrolleri kendisi canlandırmıştır. İzleyicinin büyük beğenisini kazanan bu filmler bir akım yaratmalarına karşın piyasada sermaye oluşturamamış ve diğer yapımcılarca da geri çevrilmişlerdir.

Amando de Ossorio ismi ise, '***Kör Ölüler***'i konu edinen bir film serisiyle ünlenmiştir. Bu filmlerde dikkat çeken imgelerin kullanımıdır, zira şövalyelerin gözleri ya kuşlar tarafından oyulmuştur ya da hamlaçlarla dağlanmıştır**. *La Noche del terror ciego (1971)*** filmiyle başlayan seri ***La Noche de las gaviotas (1975)*** ile bitmektedir. ***Kör Ölüler*** yönetmenin imgeleminde korku ve din üzerinden İspanya ile kurduğu ilişkinin bir metaforu olarak yorumlanmıştır.

Arjantin doğumlu Leon Klimovsky ise İspanyol korku sinemasına ***La Orgia nocturna de los Vampiros (1973) ve La Saga de los Dracula (1972),*** filmleriyle katkıda bulunmakla beraber, Naschy filmlerindeki vampir bölgesi ile imgesel bir bağ kurmaktadır.Katalon Jorge Grau ise 1970'lerde ***Ceremonia Sangrienta (1973) ve Pena de Muerte (1973)*** gibi filmlerle korku sineması için önemli yönetmenler arasında yerini almıştır. Grau aşırı kanlı sahneleri sebebiyle İngiltere'de de uzun yıllar sansürlenen ***Non si deve Profanare il Sonno dei Morti (The Living Dead at Manchester Morgue, 1974)*** ile türe bir başyapıt kazandırmıştır.

General Franco'nun 1975 yılında ölmesinin 1978'de İspanya'ya demokrasinin yeniden yerleşmesinin ardındantanınan özgürlüklerin yeni yapımları beraberinde getireceği düşüncesi hakim olsa da korku tür uzun bir gerilime dönemine girmiştir. 1980'lerin ortalarında ise korku, Paul Naschy ve Jose Ramon Larraz gibi birkaç isimle kendini devam ettirmiştir. Larraz'ın, Los Ritos sexuales del Diablo (Black Candles, 1982) tartışma yaratmış ancak daha çok siyasal bir ileti taşıyan ve büyücülüğün başlangıcı ile ilgili imgeler taşıyan bir yapım olarak izleyici ile buluşmuştur. Ev videolarının ortaya çıkışı da yine film endüstrisine giriş biletini almış ve böylelikle tür açısından önemli başka herhangi bir gelişme olmaksızın onyılı aşkın bir süre geçmiştir.

Pedro Almodovar, Alex de la Iglesia'nın yönettiği ***Accion mutante'nin (1993)*** yapımcılığını üstlenmiştir. Bunun ardındansa ***El dia de la bestia (1995)*** gelmiştir. Alejandro Amenabar ise izleyiciyi klostrofobik ya da zaman ve mekan algısı dışında bir dünyanın içine çekebilmek amacıyla sade ve genellikle yakın kamera çekimlerini kullanan bir yönetmendir. Collin Odell ve Michelle Blanc, *"Korku Sineması"* (2011) adlı kitaplarında yönetmen ve İspanyol korku sineması incelemeleri altında şunları söylemektedir: "Amenabar, araştırma derinleşip daha da rahatsız edici oldukça, filmin de doğrudan izleyicinin deri altına nüfuz etmesine izin verir. Öte yandan, ***Abre los ojos (1997)***, Crowe'un zararsız, duygusal sade, varoluşcu İspanyol muadiliyle karşılaştırıldığında, daha acınası bir tekrar çekim halini alan ***Vanilla sky (2001)*** sayesinde daha meşhur bir filmdir. Daha açık bir örnek ise, Manş adaları'nda geçen ve oldukça ağır ilerleyen İngiliz dilinde bir dönem dramı olan ***The Others (diğerleri, 2001)*** filmidir. Filmde, Nicole Kidman ışıkta yaşayamayan iki çocuğun annesini canlandırır. Filmin gotik imgeleri kullanımı enfes bir biçimde çağrışımcıken, olaylar bu imgelerin duygusal anlamda ürkütücü sonunu gözler önüne serer. Tıpkı Abre los ojos'da olduğu gibi, Amenabar bu filmde de anlatının can alıcı noktasını (M. Night Shyamanlan'ı takip eder gibi görünür) varış süreci denli önemsemez: herhangi bir keşfi hazırlamaktan çok atmosfer ve entrikayı kurar."[14]

1.2. İtalyan Korku Sineması

İtalyan sineması yirminci yüzyılda çağdaşlarının çok ötesinde sanatsal değeri yüksek ve edebi temellere dayanan bir anlatı biçimi olarak kendi vizyonunu oluşturmuştur. İtalyan sineması başlangıçta karakteristik olarak ve epik hikayelerin bir uzantısı olarakzevk düşkünü insanların ilahi adaletle cezalandırıldığı yapımlarda bulunmuş, Pompei'nin yıkılışı gibi tarihi hikayeleri konu etmiştir. ***Quo vadis (1912)***bu anlamda karşımıza çıkan ilk yapım olarak İtalyan sinema tarihine geçmiş ve özellikle sanatsal ve imgesel pek çok öğenin kullanımı bakımından da İtalyan sanat anlayışının her daim görkemli havasında kendine önemli bir yer edinmiştir. Filmin kendine has

[14] Odell, Colin- Blanc, Michelle, *"Korku Sineması"*, Çev: Ali Toprak, (İstanbul: Kalkedon Yayıncılık, 2011), s.71

üslubu epik ve ahlaki pek çok gereksinime vurgu yapmaktadır ve bu sebeple şiddet içerikli yıkım sahneleri için elverişli bir anlatı oluşmuştur. Tüm bunlara yapılan vurgunun sebebi doğal bir sonuçtur ki İtalya'nın kendi tarihindeki acılar ve Roma Katolik kilisesinin oluşturduğu baskılardır.Aynı durum sansür rejimindeki Hollywood için de geçerlidir.

İtalyan sineması oldukça başarılı bir girişin ardından aldığı tarihi ve siyasal darbe sonucunda bir kesinti yaşamak zorunda kalmıştır. 1922'de dünyanın en ünlü yapım stüdyolarından biri olarak kabul edilen Cinecitta kurulmuştur. 1943 yılında Mussolini'nin düşüşünün ardından İtalyan sinemasında gerçekçiliğin hakim olduğu yeni bir akım ortaya çıkmıştır. Özellikle sanatsal boyutta İtalyan sinemasının eski gücünü yakalaması oldukça zaman almıştır. 1960'larda yeni bir sıçramayla özellikle yine epik hikayeler gündeme gelmiş, kılıç ve sandal filmleri adı altında yapımlar gerçekleşmiş, saldırgan 'spagetti' westernler ve yeni akım korku süreci oluşmuş, özellikle cinsellik ve şiddetin çeşitli biçimlerinin işlendiği filmlerin de yapılmasıyla İtalyan korkuları dünya çapında ses getirmiştir.

Riccardo Freda bu yeni dönemin ilk filmi ***I Vampire (1956)***ile kadın kanı imgesi ve kötücül güçteki bir bilim adamını bir korku hikayesinde buluşturmuş bir isim olarak karşımıza çıkmaktadır. Film daha sonra da ismini sıkça duyacağımız Mario Bava tarafından bitirilmiştir. Freda, Maya medeniyetindeki su canavarını konu edinen ***Caltiki-il mostro immortale(1959)***'yi ve fantastik öğelerden yararlandığı ***Maciste All'inferno (1962)***'yı çekmiştir. Yönetmenin başyapıtı sayılan eseri ise, ***L'Orribile Segreto del Dr Hichcock (1962)*** olmuştur. Freda'nın son filmi olan***Follia Omicida (1981)***'nın ise eleştirmenlerce saf gerçek korkuya geri dönüş olarak değerlendirildiği bilinmektedir. Freda yeni dönem yapımcılara ve özellikle Mario Bava'ya ilham kaynağı olmuştur. Bava ise ***Black Sunday'ın (1960)*** ardından ***La Frusta e il corpo (1963)***ve fantastik birkaç yapımla piyasadaki yerini sağlamlaştırmıştır. Ardından ise yeni bir tür oluşturacak ***La Ragazza che sapeva troppo (1963)*** ve ***sei donme per I'assasino (1964)*** filmlerinin çekimini tamamlamıştır. Bava'nın bu başarısının en önemli sebeplerinden biri ise klasik ve kökleri edebi geçmişe dayanan korkuya modern

dünyayı dahil edebilmiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Giallo, adını sarı kapaklı müstehcen ve şiddet-korku unsurları barındıran hikaye kitaplarından alan aynı zamanda bir akım filmi teşkil eder türdür. "Giallonun asıl unsuru, üslubudur: büyüleyici kamera kullanımı, çapraşık betimlemeler, kanlı cinayetler, muğlak bir cinselliğe sahip bilinmeyen bir katil, güzel kadınlar ve operayı andıran sunuşlar. Blood and Black Lace, mevcut bütün gialloların mavi kopyasını sunar. Öte yandan, kabul görmesi için belli bir sürenin geçmesi gerekmiş ve fakat daha sonra tür ***Dario Argento'nun Bird with the Crystal Plumage (1970)*** filmiyle başlayarak 1970'lerin ortalarına değin beyazperdeye egemen olmuştur; sonrasında ise, bütünüyle yitmemiş olsa da durgunlaşmıştır. kilit yönetmenler arasında ***Aldo Lado (Who Saw Her Die? (1972)***, ***Short Night of the Glass Dolls (1971)***, Massimo Dallamano büyük bir kız okulunda kurbanlarını cinsel bir imge olarak kullandığı bıçakla öldüren bir katilin hikayesini konu edilen ***What Have the Done to Solange? (Vahşet - Solange'e Ne yaptınız?, 1972)*** ve Sergio Martini güzel kolej öğrencilerinin boğularak öldürmelerini konu edilen ve büyük ölçüde sansürlenen ***I Corpi presentano Tracce di violeze carnale (torso: ölene - ölüme kadar seksi 197)*** gibi isimler yer alır. Giallo, argento'nun ***Non ho Sonno (sleepless, [uykusuz] 2001)*** filmi gibi filmlerle günümüzde hala çekilmeyi sürdürmektedir. Öte yandan, giallonun kesme-biçme filmleri üzerindeki etkisi, modern gerilimlerden ***(Kiss the Girls [kızları öp, 1977], Se7en, 1995)*** söz etmeksizin fazla abartılmamalıdır."[15]

Giallo edebi bir anlatım sergilemesine karşın, özellikle 1970'lerin son bulmasıyla, salt olarak istismarın kendisine yönelmiştir. Bu dönemde pek çok yeni yapım karşımıza çıksa da bunlar genel olarak cinsel şiddet unsurları ve korkunun istismarı sebebiyle mide bulandırıcı bulunmuştur. Bu dönem eleştirmenlerce İtalyan edepsiz çağı olarak adlandırılmaktadır. Liliana Cavani'nin ***The Night Porter (1964)*** filmitıpkı Luchino Visconti'nin ***The Damned [lanetliler] (1969)*** filmi gibi bu dönemde

[15] Odell, Colin- Blanc, Michelle, *"Korku Sineması"*, Çev: Ali Toprak, (İstanbul: Kalkedon Yayıncılık, 2011), s.47

üretilen ancak ciddi bir sanat filmi başarısı elde eden filmler arasında yer almaktadır.

Mondo Cane (1962) İtalyan sineması için oldukça önemli bir yapımdır. Mondo Cane gerçek ölü görüntüleri kullanılan bir yapım olarak kötü bir üne sahip Afrika Addido'da (1966) dahil olmak üzere, bugüne değin süregelen pek çok benzer çekimin doğmasına sebep olmuştur. Ruggero Deodato ilk yamyam filmini bu filmin etkisinde 1977'de çekmiştir. Mono Cane'nin***Ultino Mondo Cannibale*** adlı yapımı zengin bir batılı grubunun Asya'da bir yamyam kabilesi adasına yolunun düşmesini anlatmaktadır.Asıl sarsıcı olan ve yine yamyamları konu edinen yapım ise üç sene sonra gelecek olan Deodato, ***Cannibal holocaust (1980)***'tır.Bunlar dışında İtalyan sinemasının büyük başarı ve gişe hasılatı elde etmiş filmleri ***Mondo Cannibale (1908),Apocalisse Domani (Cehennem Dönüşü, 1980)*** ve yönetmen Umberto Lenzi'nin iki yamyam filmi ***-Mangiati Vivi (Eaten Alive, 1980)*** ve Cannibal ***Ferox (1981)***- gibi yapımlardan oluşmaktadır.

Umberto Lenzi'nin popüler kültüre kazandırdığıve daha sonra Zack Snyder'in (Amerikan yapımı) tekrar çektiği ***Dawn of the Dead (2004)*** ile zombi temalı ***Incuba sula Citta contaminata (nightmare City, 1980)*** eleştirmenlerce dikkate değer bulunan yapımlar arasına girmiştir. 1980'lerin ortalarında ise Lamberto Lava (Mario'nun oğlu) babadan gelen bir mirasmışçasına sinema sektöründe kendini göstermiştir. ***Proto-giallo Macobro (1980) ve La Casa con la scala nelbuio (A Blade in the dark, 1983)***filmleri ile oldukça büyük başarı elde eden yönetmen yirbirinci yüzyılda da ***(The Torturer, 2005)***gibi yapımlarla dikkat çekmeyi başarmıştır. Demons serisinde çektiği ilk filmlerle kariyerinde büyük bir ivme kaydeden yönetmen **Demoni (1985) Pop Splatter** filmleri ile kariyerinin en parlak dönemlerini yaşamıştır. Demoni, post-modern yapıda bir film içinde filmdir.

İtalyan korkusunda yer alan cinsellik ve şiddet sahneleri bir çeşit geleneği beraberinde getirerek, korku türünün çok tartışılan yapımlarını izleyici ile buluşturmuştur.Açıkça sanat ve istismar, bu filmlerde iç içe geçerek kurguya eklenmiş ve 1960 ile 1980 arası İtalyan korku sineması altın çağını yaşamıştır.

1.3. Fransız Korku Sineması

Fransa sinemanın icadı dışında ilk korku yapımlarının da başlangıcıyla anılmaktadır. Lumiere kardeşlerin seyirci üzerinde şok etkisi yaratan ilk gösteriminin ardından sinematografik anlatı tarihi başlamış olmakla beraber Georges Melies adındaki sinema dehasının da, 'createur du spectacle cinematographique' denen bir çeşit efekt sistemini yaratma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Melies, korku sineması içinsahte kafa kesmeler, patlatmalar, Ay'a ya da Manş Denizi'nin altına gidilen kurgular gerçekleştirmiştir. 1896 yılının Noel Akşamı'nda, ilk filmi olan ve iki dakikalık bir yapımla karşımıza çıkan ***Le manoir du diable*** gösterim bulmuştur. Melies bu yapımında şeytana dönüşen bir yarasa imgesi, çeşitli cadı figürleri, kaynayan kazanlar ve iskeletler gibi ikonlar kullanmıştır. Özünde bir Noel etkinliği ve yeniliği olarak eğlence amaçlı çekilmiş bir yapım olarak düşünülse de bünyesinde barındırdığı korku imgeleri sebebiyle film ilk korku yapımı olarak Fransa sinemasında yer bulmuştur. Bunun ardından şeytan motifi ve kadınlardan yarattığı ruhikonuyla bezediği ***Le chaudron infernal (1903)***, yeniden hayata dönmüş korkunç bir iskeletin korku ikonu olarak kullanıldığı***Le Monstre (1903)***ve daha sevimlice olduğu düşünülen yaramaz bir şeytanın yer aldığı ***Le Diablo noir (1905)*** gibi filmler sırasıyla yönetmenin bu alandaki yapımlarını oluşturmuştur. Melies'in hayranlarından biri olan Louis Feuillade de pek çok türde yapım gerçekleştirmesine karşın, Melies tarzında filmler de yönetmiştir. Yönetmenin ilk önemli başarısı ***Fantomas (Fantoma,1913)*** adlı yapımdır. Fantomas karekteri kısa sürede popülerleşince beş bölümlük bir melodramatik seri çekimi de onu takip etmiştir. Feuillade sürrealizm akımı etkisiyle de Hitchcock ve Fritz Lang kendinden sonraki gerilim filmi yönetmenlerini etkisi altında bırakmıştır. Feuillade'ın en ilgi çekici noktası tam olarak üslup olarak değerlendirebileceğimiz seyirciyi bütün kurgunun içerisinde sanatsal öğelerden ve kurgudan bağımsız filmin içerisine dahil edebilme durumudur. Bu anlatım biçimi sonraki dönemlerde D.W. Griffith tarafından geliştirilmiş ve klasik Hollywood tarzına evrilmiştir. Feuillade'ın film dilindeki bu anlayışıkendisinden çok sonra Jean-Luc Godard, Jean Rollin ve İngiltere'de de Peter Greenway gibi isimlerce benimsenmiştir.

1915'te Feuillade kötü kadın karakteri Irma Vep'i Fransız sinemasıyla buluşturmuş ve ***Les Vampires*** filmini çekmiştir. Ancak dünyada pek çok örneği bulunan sansür bu yapımda da kendini göstermiş ve film ahlak dışı bulunmuştur.Bu durum Fransa'da korku filmlerinin gelişmesini engellemiştir; dahası, bu tarz yapımlarda özellikle Fransız olmayan yönetmenlerin filmlerine örneğin Carl Dreyer'ın ***Vampyr (1932)*** filmine aşağılamalarla ve alaylarla bakılmıştır. İki dünya savaşı ardından yılgın bir ticari durum içerisindeki Fransa, İtalya ya da İngiltere'deki gibi ciddi bir korku akımı yakalayamamasına rağmen, bu alandaki sıra dışı ve sanatsal yaklaşımları sayesinde birkaç otör yönetmen yetiştirmiş ve kendine dünya sinemasında korku türünde de bir yer açmıştır. Senarist ve yönetmen Henri-Georges Clouzot ***Le Salaire de la peur (dehşet yolcuları, Wages of Fear, 1953)*** filmiyle, Clouzot ***Les Diabloliques'e (şeytan ruhlu insanlar, 1955)***filmiyle bu yönetmenler arasında yer almıştır. Korku da sıradan vahşet ve doğa üstü temalardan çıkarak fiziksel bir gerçekliği imlemeye başlamıştır.Bu keskin uçlu anlatım ve ani şoklar dünyada ise korku yerine daha çok gerilim türü ile özdeşleşerek bu yapımların farklı kategorilerde değerlendirilmesine sebebiyet vermiştir.

George Franju, arşivci bir sinemasever olarak bilinmesine karşın ***Les yeux sans visage (1959)***isimli korku öğeleri barındıran bir başyapıt çekerek sinema tarihine geçmiştir. Filmde 'sanat korku' düşüncesi eleştirmenlerce yeniden üretilmiştir ve izleyiciyi tesiri altında bırakmıştır.

Fransa'nın korku otörü olarak bilinen bir başka isim ise; Jean Rollin'dir. Rollin'nin sıradışı anlatısında zor yaşam koşulları, acı ve erotizmi harmanlayan üslubu lirik bir üslupla seyircisi tarafından büyük ilgiyle karşılanmıştır. Filmlerindeki vampir karakterleri komik ya da sempatik düşmanlarla karşılaşmaktadırlar ve bu zıtlık kendine has bir dil oluşturmasını sağlamaktadır. S&M içerikli ilk yapımı, ***Le viol du vampire***1968 Paris öğrenci hareketinin en yüksek anında önemli ses getiren yapımlardan biri olmuştur. Bunun ardından***La vampire nue (1970)*** adlı bilimkurgu öğelerini barındıran filmini çekmiş ve ***Le Frisson des Wampires (1971)*** adlı yapımında rock müzik temasını imgeler içersine yerleştirmiştir. ***Requiem pour un***

wampire (1971)Les Demoniaques (1974) , Les Raisins de la mort (1978), La Morte vivante (1982), Les Deux orphelines vampires (1997) ve La Fiancee de Dracula (2002) gibi filmlerde de imzası bulunmaktadır.

Korku türünde diğer filmler ise az sayıda da olsa kendini göstermiştir. Bruno Gantillon'un ***Morgane et ses nymphes (slave Girls of Morgana Le Fey, 1971)*** filmi***, LI Etait une fois, le diablo (1986)***, Pierre Reinhard'ın çektiği ***La Revanche des mortes vivantes (1987)***, gibi yapımlar bu filmler arasında sayılabilmektedir

Fransız korku sineması günümüzde yeni bir akımın etkisi altındadır**. *Ramonce (1999), Irreversible (Dönüş Yok, 2002) Baise-moi (2000)***gibi yapımlar ağır bir pornografi, şiddet ve tecavüz sahneleriyle gündeme gelmişlerdir. Ancak yine de bu akım etkisinde filmler çekilmeye devam etmektedir. Korku öğeleri; ayrıca suç öğeleriyle de buluşarak yazar Jean-Christophe Grange'ın ***Le Rivieres poupres (Crimson River, 2000)*** serisine ve bir suç filmi olan ***L'Empire des loups (kurtlar imparatorluğu) (Empire of Wolves, 2005)*** gibi yapıtlarında işlenmiştir. Chistophe Gans, 90'lı yıllardaki yapımlarının ardından adından çokça söz ettirecek***Silent Hill (sessiz tepe, 2006)***'i çekmiştir.

1.4. Alman Korku Sineması

Almanya, oldukça geniş bir fantastik anlatı tarihine sahiptir. Bu folklorik anlatıyı oluşturan isimler; Grimm kardeşler, Baron Münchhausen, Goethe, Heinrich Hoffman' gibi isimlerdir. Bu isimler doğrudan Alman fantastik anlatısı ve korku sineması üzerinde tartışmasız biçimde tesir etmiştir. Almanya korku türüne sinemanın ilk yıllarında iddialı bir biçimde girerek sağlam kökler üzerine türün inşasını sağlamıştır. Universum Film AG oldukça başarılı oyuncu ve yönetmenlerle adını

duyurmuştur. ***The Student of Prague (1913)*** filmiyle ***Paul Wegener*** önemli bir yıldız olmuştur. Bu film Alman korkusu için başlangıç teşkil ederken ardından yine Wegener'in rol aldığı ***Der Golem (1915)*** gibi bir başyapıt seyirciyle buluşmuştur. Bir Yahudi efsanesinin uyarlaması olan film korku filmlerinin gelişiminde oldukça önemli bir rol oyamıştır. Ancak ilk korku filmlerinden ***The Cabinet of Dr Caligari (1919) ve Nosferatu, eine Symphonie des Grauens (1921)*** alaya alınmış ve dışlanmıştır.

Alman sinemasının en parlak dönemlerinin sonundaki yıllarda bir korku başyapıtı olan ***Faust (1926)*** çekilmiştir. "Mefisto, Faust'u ruhunu satmaya ikna edebilmek için yukarı çıkardığı nefes kesici saflıkta görsel bir hikaye anlatım sekansında cennetleri ve dünyanın en güzel kadınını gösterir. Mefisto, lanetlenmiş Faust'un karşısına tıpkı bir dağ gibi kasaba üzerinde yükselerek şeytana dönüşen bir melek şeklinde çıkar; Faust perişan bir halde korkudan diz çökerken, Mefisto'nun siyah perdelerini saf kötücül karanlıkta küçülen yapıları yutar. Tıpkı Fritz Lang'ın Metropolis (1927) ve iki Nibelungen (1924) filmi gibi, bu film de çok para harcanan bir epiktir. Ne ki, Almanya'nın hayal fabrikası dışında, Weimar Cumhuriyeti kimi çatlaklar görmeye başlamış, Büyük Buhran ile birlikte ABD ve Avrupa'da ciddi bir ekonomik kriz baş göstermiştir. Almanya buhrandan en çok etkilenen Ülkeler arasındadır."[16]

1920'lerde,***'Hanover Kasabı'*** Frtiz Harman ve ***'Düsseldorf Vampiri'*** Peter Kürten karakterleri Alman korku sinemasında büyük yankı uyandırmıştır. Ayrıca Peter Lorre'un canlandırdığı Hans karakteri de Fritz Lang'ın ***M (1931)***filmiyle sektörün önemli isimlerinden biri olmuştur. ***In The Hall of The Mountain King'***deki ıslığı (Hans'ın cinayet öncesi ritüeli) bir klasik olarak seyircide ürkütücü bir etkinin yerleşmesine sebep olmuştur.

1930'larda Hitler'in Nasyonel Sosyalist Parti'sinin yükselişini takiben Alman yeteneklerin pek çoğu gibi bir çok yönetmen de ülkeyi terk etmiştir. Bu ilk yapımları

[16]Odell, Colin- Blanc, Michelle, *"Korku Sineması"*, Çev: Ali Toprak, (İstanbul: Kalkedon Yayıncılık, 2011), s.50

oluşturan dışavurumcu filmler Alman korkusunda önemli betimlere kaynaklık etmişlerdir. Almanya'da sansürün uygulanmaya başlamasıyla film şirketleri komedi filmlerine geri dönmüş ve devlet stüdyoları kendi elinde toplamıştır.

1960'ların başlarında yapılmış filmersuç türüne dayalı olmasına karşın, suçun işleniş biçimi ve korkunçluğu sebebiyle korku filmlerine dahil edilebilir niteliktedirler. Edgar Wallace'ın yapıtlarından esinlenen birçok yapım aynı zamanda İtalyan giallo filmlerinin de öncüleri sayılmaktadırlar. Tıpkı giaollolar gibi, uluslar arası tanınan yıldızlarla popülerlik kazanmış ancak yine de sansür sebebiyle tıraşlanıp seslendirilmek zorunda kalmışlardır. Krimi filmleri ***Der Frosch Mit Der Maske (1959)*** ile başlayıp, 1970'lerin başlarında son bulan Rialto filmleri de ayrı bir tür teşkil etmektedirler. Bu yapımlara örnek olarak; ***What Have You Done To Solange?*** ile Rialto'nun son krimisi -Umberto Lenzi'nin yönetmenliğini üstlendiği-***Edgar Wallace – Das Ratzel des sibernen Halbmonds (Seven Blood-Stained Orchids, 1971)*** filmleri gösterilmektedir.

Rialto şirketi yılda dört film çekerek oldukça popülerleşirken diğer şirketler de yine benzer bir durumla Wallace filmlerini çekmiştir; bunlara örnek olarak da polisiye***Cirsus of fear'dır (1966)*** gösterilmektedir. Krimiden çok farklı birlikte konu açısından yakın duruşa sahip bir diğer film de, Fritz Haarmann'ın Ulli Lommel yapımı, ***Die Zartlichkeit der Wolfe (Tenderness of Wolves, 1973)*** filmidir. Lommel filmlerini genellikle kendisi yazmış, yönetmiş, çekmiş ve hatta başrollerini dahi kendisi canlandırmıştır.

Ayrıca bir cadı filmi olan ***Devonsville Terror (1983)***ile geç bir yapım olarak sinemaya dönüş yapmış ancak daha düşük bütçeli filmler yapmaya karar vermiştir. ***Bloodsuckers (1998) ve Zombie Nation (2004)*** gibi filmler ise bu yeni dönem yapımlar arasında yer almaktadır***. Cannibal'***da ***(2006)***, klostrofobik evrene geri dönen yönetmen bu kez bir yamyam hikayesini konu edinmiştir.

Jörg Buttgereitise, henüz 24 yaşında çektiği sarsıcı filmi ***Nekromantik (1987)*** ile uluslararası ölçekte kötü bir şöhrete kavuşmuştur. Bundan sonraki yapımı, ***Der Todesking (1990)*** çok daha açık bir sanatsal imge kullanımı barındırmaktadır. "Her biri haftanın bir gününe karşılık gelen yedi intihar ve acı hikayesinin anlatıldığı filmde, akıp giden zaman nehir boyunca yüzen bir cesedin her geçen gün biraz daha çürümesi ile yansıtılır.

. Son yıllarda ise Alman korku sineması yüzünü iki ana yöne çevirmiştir. Bunlardan biri, ***Legion of the dead (2001)*** filmininde de içinde bulunduğu, fantastik korkudur. İkinci yön ise, ***Anatomie (2000), Antikörper (Antibodies, 2005)***filmlerinin de açıkça anlattığı, kriminin geri dönüşüdür.

Psikozların açıkça işlenmesi ve bu durumun formla kurduğu ilişkisinin yanıda, sanatsal estetiğin temel alındığı kan ve fantastik anlatıma olan ilgisi sebebiyleAlman edebiyatı ve korku sineması Alman korku anlatıları adı altında sınıflandırabileceğimiz üslupsal bir çizgiye sahip olup uluslar arası ölçekte bugün de kendine oldukça prestijli bir yer edinmeyi başarmıştır.

1.5. İngiliz Korku Sineması

İngiliz sineması kültürel tarihinin doğal bir sonucu olarak oldukça köklü bir korku tarihine tanıklık etmiştir. Diğer kültürlerde gördüğümüz edebiyat ve folklorik geleneklerin izinden giderek oluşturulmuş korku yapımları, İngiltere için de Shalle'nin ve Viktoryen toplumun orta sınıfını oldukça etkisine almış Penny Dreadfuls'un kurgularına dayanan bir geçmişi temsil etmektedir. İlk yapımlar daha çok kısa filmler ve dizi gibi gösterilen iki bölümlü çekimlerden ibaret olmakla beraber yine edebi eseleri içerisinde yer alan ***Sweeney Todd (1926 ve 1928)*** benzeri Dreadfuls kurgularından uyarlama ***The Lodger (1927 ve 1932)*** gibi daha az korku içerikli gerilimler de barındırmaktadır.

İngiltere'de korku endüstrisinin gelişiminde Amerikan Universal filmlerinin başarısının oldukça önemli bir payı vardır. Zira aynı dili konuşan iki kültürün insanları için bu yapımlar hem ulaşılabilir hem de anlaşılabilir olduğundan oldukça popülerlik kazanmıştır. Öyle ki Gaummont, ***The Ghoul*** *(1933)* filminde bir İngiliz oyuncu olan Boris Karloff'a rol vermiştir. Universal film şirketi içinde Karloff ve Bela Lugosi gibi isimlerin bulunduğu pek çok yıldızı ilk yapımlarıyla buluştururken, İngiltere de bu isimlerin rol aldığı yapımların önünü açmıştır. Ancak İngiltere'nin asıl ihtiyacı olduğu düşünülen kendine ait bir aktör ancak Tod Slauhter ile sağlanmıştır.

Korku türü özellikle buhranın ve kaosun içinde kendini besleyen ve geliştiren bir tür olarak tıpkı komedinin izleyici üzerinde oluşturduğu etki benzeri bir rahatlatıcılığa sahiptir. Daha önceki bölümlerde de bahsettiğimiz üzere güvende olma halinin rahatlığındaki seyirci için korkunun rahatlatıcı bir katarsisi bulunmaktadır. Slauhter da savaş dönemi boyunca işlenmiş suçların konu edildiği pek çok yapımda ve orta sınıfın popüleritesini kazanmış Penny Dreadfuls ve ayrıca Wilkie Collins'in yapıtlarında İngiltere'nin korku yıldızı olmayı başarmıştır.

Savaş sonarsı dönemde korku yapımları başlangıçta belirttiğimiz ikili gösterimlerin küçük kısmını dolduracak şekilde seyrekleşmiştir. Bu dönemde ***Dead of Night (1945)*** filmi ise önemli bir uç nokta olarak İngiliz korku tarihinde yerini almıştır. 1930'lardan bu yana Hammer filmleri ise farklı isimlerle süregelmiştir. Nigel Kneale'in BBC'de yayınlanan altı bölümlük korku dizisi ***Quatermass Experiment*** ile stüdyo finansal anlamda da oldukça güçlü bir çizgi yakalamıştır. Bunun ardından önemli bir gelişme olarak gösterebileceğimiz dönemin iddialı projesi ***The Curse of Frankenstein (1957)*** için çalışmalar başlamıştır. Film gerilim türünde bir operadır. Bu farklı tür İngiliz film endüstrisinde oldukça önemli bir gişe hasılatı kazanmakla beraber daha sonra Hammer'ın dünya korku sinemasındaki yerini sağlamlaştıran yapımlar için de zemin oluşturmuştur. Öyle ki; ardından gelen ***Dracula(Horor of Dracula)(1958)*** filmi ile Hammer film şirketi Universal'dan sonra bu alanda dünya çapında kendini kanıtlamış film şirketlerinden biri haline gelmiştir.

Bundan sonraki on beş yıl Hammer için oldukça olumlu tepkiler alan filmler bütününü sergilediği dönem olmuştur. "Dracula ve Frankestein öykülerinin genişlemesinin yanı sıra, bunlara ***Curse of the Werewolf (1961)***, vampir filmleri ***(Twin of Evil, 1965), (Vampire Circus 1971)***, psikolojik gerilimler ***(Nanny, 1965), (Paranoiac, 1963)***, Satanist filmler ***(The Devil Rides Out 1968) ve (Hound of the Baskervilles 1959), (Phantom of the Opera, 1962)*** gibi edebiyat uyarlamaları da beyazperdede kendini göstermiştir."[17]

1970 sonrası toplumsal atmosfer ve değişen zamana ayak uyduramama gibi sebeplerden şirket genel bir çöküntüye girmiş ve bu alandaki serüvenini ***To the Devil a Daughter (1970)*** ile tamamlamıştır.

Hammer dışında Britanya'da daha küçük şirketler arasından sıyrılan bir diğer isim Amicus olmuştur. Amicus'un en iyi yapımları ise, portmanto filmleri adıyla bilinen bir seriyi oluşturmaktadır. Peter Crushing'in canlandırdığı kötü karakter Dr. Schreck ile ünlenen ***Dr. Terror's House of Horrors (1965)*** şirketin bu konudaki ilk yapımıdır. Hikaye içerisinde vampirler, kurt adamlar ve canlanmış kopuk bir el gibi korku ikonlarına yer verilmiştir. Hammer ile rekabet içerisindeki durumuna rağmen Amicus'un oyuncu kadrosu ve teknik ekibi Hammer'ın neredeyse bir kopyasıdır. Şirketin daha sonraki yapımları ise ***Tales from the Crypt (1972), Vault of Horror(1973), The Beast Must Die (1974), The Uncanny (1977), The Monster Club (1980)*** gibi filmlerden oluşmaktadır.

Amicus Hammer'ın organ ikonlarından bağımsız daha fantastik öğelerle piyasadaki boşlukları doldurmaya çalışan bir şirket olarak da bilinmektedir. Amicus dışında İngiltere'de farklı bir çizgisi bulunan bir diğer şirket Tigon Films olmuştur. Şirketin en meşhur yönetmenlerinden biri olan Michael Reeves sarsıntı yaratacak kafa karıştırıcı yapımlarıyla psikedelik bir korku anlatısına erişmiştir. Bu anlamda ***The Sorcerers (1967),*** Boris Karloff ile birlikte çalıştığı bir yapım olarak huzursuz edici

[17] Odell, Colin- Blanc, Michelle, *"Korku Sineması"*, Çev: Ali Toprak, (İstanbul: Kalkedon Yayıncılık, 2011), s.37

filmler kategorisinde yer alırken, yönetmenin başyapıtı olarak değerlendirilen ***Witchfinder General (1968)*** oldukça derin bir etki yaratmıştır. Tigon Films 1970'lerde korku piyasasından uzaklaşmış ve yerini bağımsız girişimcilere bıraktığı yeni bir süreç başlamıştır. Bu dönemde ise Peter Walker dikkat çeken önemli bir isim olmuştur. "S&M" imgesi ve yer altı öğelerinin barındığı bir yapım olarak ***The House of Whipcord (1974)*** ve ev aletlerini birer suç nesnesi olarak kullandığı ***Fightmre (1974)*** oldukça ses getirmiştir. Diğer bir isim Norman J. Warren ise, ***Satan's Slave (1976)*** ***Prey (1977)*** ve ***Alien (1979)*** gibi yapımları izleyiciyle buluşturmuş ayrıca bir yaratık tecavüz filmi olarak ***Inseminoid (1980)*** korku sinema endüstrisine kazandırmıştır.

1980 sonrası dönem video kasetlerle sektör için oldukça büyük bir kırılmanın yaşandığı bir süreci içermektedir. Piyasaya pek çok ucuz korku yapımları sürülerek küçük şirketleri çoğaldığı bu süreçte sansür de sinema gösterimlerini etkilemiş ve kiralık kasetler bunun dışında kalarak cazip birer seçenek halini almışlardır. Böylece yayımlanması imkansız görülen filmler dahi seyircisiyle buluşmuştur. Fakat bu duruma karşı çıkarılan yasayla ise İngiltere 16 yıl sürecek olan Batı dünyasının en büyük sansür yasağı ile karşı karşıya kalmıştır.

90'lara gelindiğinde Richard Stanley adından söz ettiren bir yönetmen olarak karşımıza çıkmaktadır. ***Hardware (1990)*** yapımı oldukça kasvetli ve kıyametten sonra dünya portreleri içeren betimsel bir anlatıya sahiptir. Onu takiben yönetmenin ***Dust Devil (1992)*** filmi seyircisiyle buluşmuştur. 2000'li yıllarda ise AB'nin aldığı resmi kararlar doğrultusunda İngiliz sansür sistemi üzerinde savunulamaz bir etki yaratmış ve yerli yapım korku süreci tekrar hareketlenmiştir. ***Deathwatch (2002)*** hayalet hikayesinin savaş siperlerine taşındığı bir yapım olarak karşımıza çıkmış ayrıca ***My Little Eye (2002)*** gibi TV'de yayınlanan gözetleme programlarına bir korku eleştirisi de bu dönemde karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca ***The Descent (2005), Dog Soldiers (2002)*** gibi mağara imgesinin ağır bastığı yapımlar da yine bu dönemde gündeme gelmiştir.

Sansürdeki asıl rahatlama ise İngiliz sinemasının ABD'de muhtemelen R-Raiting olarak sınıflandırılan filmleri gösterime sokmasıyla gerçekleşmiştir.

III. BÖLÜM

AVRUPA'DA KORKU SİNEMASI İKONLARI

1.Avrupa Korku Sinemasında Kültürel İmgeler ve Temalar

Korku diğer temel duygular gibi bir çeşit uyarıcıya karşı tepki biçimidir. Burada uyarıcıdan alınan ileti,tehlikeye karşı metalaşır ve korkma eylemi gerçekleşir. Psikanalitik kuram korkma edimini tehlikenin gerçekleşmesine karşı duyulan tedirginlik olarak açıklarken patolojik ve akılcı korku biçimi olarak da iki ayrı alanda ele almaktadır. Akılcı korku gerçek şartlar altında, gerçek bir tehlikenin yaklaşıyor olmasına karşı verilen bir refleks olarak görülürken patolojik korku tamamen bilinç dışımızdan gelen bir tepkidir ve korkuyu irrasyonel hale getiren de bu patolojik boyutudur.

Korku filmlerinde yaşanan korku bu açıklamalar dahilinde patolojik korku sınıflandırması içerisinde gerçekleşen bir durumdur. Çünkü izlediğimiz görüntüler herhangi bir dış gerçekliğe dayanmayıp tamamen kurgunun getirisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Freud'un da psikanaliz içerisinde bahsettiği bu gerçek olmayan ancak akli öğeler işlenip gerçek bir korkuya dönüştürülen refleks, korku sinemasının başlıca tüketim sebebine kaynaklık etmektedir. Bir korku filmi gerçek tehlikeden uzakta, tamamen izole edilmiş 'güvenlikli' ortamda kendini gerçekleştiriyor –izleyici ile buluşuyor- olsa da; geçmiş ve akli tecrübelerin perdede yaşanabilir bir tehlike görseli ile birleşmesi izleyiciyi bu 'tekinsiz' ortamla baş başa bırakmaktadır. Bu sebepledir ki bu patolojik korkunun kendini akli tecrübeyle birleştirdiği en önemli alanlardan biri sinemadır ve korku sineması bunu barındırdığı imgeler vasıtasıyla izleyicinin bilinçaltına nakşederken bilinç dışı ile de tedirgin bir bağlantı kurmaktadır.

Korku sinemasının yarattığı onlarca imge ve figür bulunmaktadır. Bunlar başlı

başına insanda korkuya sebebiyet verecek nesneler ya da kişilerin veya toplumların geçmiş yaşanmışlıkları içerisinde anlam kazanan semboller olabilmektedirler. Bu imgeler ve nesneler öncelikle perdeye ve buradan da yaşadığımız dünyaya bazen de hayal dünyamıza girip, yaşantımızın bir parçası haline gelmiş bulunmaktadırlar. Biz özellikle Avrupa ülkelerinin kültürlerinde ve Türkiye'de bu nesne ve imgelerin gelişimini ve sinemadaki kullanımları arasındaki benzerlik ya da farklılıkların boyutunu incelemek üzere, psiko-sosyolojik bir yaklaşımla kokunun buralardaki tarihsel süreçlerini konu edineceğiz.

Korku nesneleriyle beraber ortaya çıkmış önemli öğelerden biri de yaratı figürlerdir. Bu figürler çeşitli canavarlar, vampirler, kurt adamlar, zombiler, mumyalar, görünmeyen çeşitli korku figürleri, isimsiz yaratıklar, ucubeler, ölüler olabilmektedirler. Bunlar dışında yine nesnelerin göstergebilimsel okumasını yaparken psikanalitik kökenli pek çok imgenin de korku figürü haline geldiğini görebilmekteyiz. Bunlar da genel bir gruplandırma yapılmaksızın incelediğimiz kültürlerde karşımıza çıkan; şeytansı görünümler olarak insan uzuvlarının -göz, dil vs gibi- kullanıldığı yapımlar, ters haçlar, kutsal kitaplar, makaslar, kuşlar, olgu olarak din ve bilim (bunların çaresiz görüldüğü konular), teknolojik makineler, anne ve çocuk figürleri, maskeler, voodoo tahtaları, kadın figürleri, ağaç ve ateş gibi doğa kaynaklı figürlerin psikanalitik arketipleri ve genel olarak ölüm korkusunun vücut bulduğu çok çeşitli imgelerdir.

1.1. Vampirler

Sinema tarihinin ilk korku filmi sayılan ***"Şeytanın Şatosu (La Manoir du Diable)"*** filmi 1896 yılında gösterildiğinden bu yana vampirler sinemanın en önemli korku öğelerinden biri olmuştur. Bir başka deyişle korku sinema tarihinin ilk yapımı aynı zamanda sinema tarihinin ilk vampir filmidir. İki dakikalık bu yapım oldukça kısa süreli bir gösteri olsa da izleyicinin büyük ölçüde ilgisini toplamıştır. Şeytan ve vampir kavramlarının bir arada kullanılması sebebiyle de oldukça dikkat çekici bir yapım olarak karşımıza çıkmaktadır.

Vampir insanların kanlarını emerek beslenen bir yaratık türdür ve yalnızca geceleri ortaya çıkarak insanlara korku salmaktadır. Gün ışığına duyarlı bu yaratık türü korku sinema tarihinin de önemli temel taşlarından birini teşkil etmektedir.

Avrupa kültürü içerisinde on dokuzuncu yüzyılda varlıklarını gösteren vampirler ülkemizde iki binli yıllarda itibaren popülerlik kazanmış ve Türkiye'de de ölüme karşı koyabilen bu estetik varlık hakkında araştırmalar yapılmaya, kitaplar yazılmaya başlanmıştır. Avrupa için on dokuzuncu yüzyıl oldukça önemli kırılmaların tarihlerini barındırdığından, vampir olgusunun da bu dönemde ortaya çıkmış olması beklenen bir durumdur. On dokuzuncu yüzyılda "korku" edebiyat içerisinde yeni bir tür olarak kendini var etmeyi başarmış bulunmaktadır. Sinema da bundan beslenerek 1910 yılında Edison'ın yapım firmasının Marry Shelley'in ünlü romanı Frankenstein'ı sinemaya uyarlamasıyla bu türü edebiyattan devraldığı gelenekler içerisine yerleştirmiştir.

Vampirler tarih boyunca kültürlerden ve çeşitli batıl inançlardan beslenmişlerdir. Ancak vampir imgesi bu gün popüler kültüre yerleşmiş olan “Dracula”dan çok daha başka bir yerdedir. Şatosunda soylu bir yaşam süren, kadınlar üzerinde bir çekim gücü yaratan, bir tabutun içinde uyuyup kanla beslenen ve yalnızca geceleri dışarıya çıkabilen bu yaratık Bram Stoker’ın yarattığı ***“Dracula”***figüründen

ve bunun beyazperdedeki aksinden başka bir şey değildir. Bu vampir figürü ya da diğer inançlardaki vampir figürlerinin ortak noktası kanla besleniyor olmalarıdır.

Vampirolojistlerin ve akademisyenlerin yaptıkları çeşitli çalışmalarda vampir ayinleri ve olaylarına rastlanmakta inançlar araştırılırken ortaya çıkan eski bulgularda vampirler ile karşılaşılmaktadır fakat yine de tek bir vampir profili ortaya konulamamaktadır. Kefeni ile mezarından kalkan ölü modeli daha çok Avrupa sinemasında karşımıza çıkmaktadır, bunun dışında yarı insan görünümlü kıllı bir cüce olarak ya da metal dişleri ve kanca görünümlü ayakları olan modeller de dünya sinemasında gösterilmektedir. Bazen geceleri ortaya çıkan bir hortlak olarak perdeye yansırlarken bazen de hayvan formu –özellikle yarasa gibi- alarak filmler içerisinde korku öğesi teşkil edebilmektedirler.

Korku sinemasında kalıcı etkiye sahip vampir filmlerine baktığımızda özellikle 1920'li yıllardaki yapımlar dikkatimizi çekmektedir. Sinemada kabul gören ilk vampir karakteri Kont Orlock'tur. 1922 yılında Max Schreck'in oynadığı vampir karakteri o güne dek bilinen vampir arketipine de yenilikler getirmiştir. Vampirlerin gün ışığı ile olan imtihanı da bu film –***"Nosferatu"***- sonrasında başlamıştır. Alman sinemasının en prestijli dönemlerinden olan sessiz film döneminde yapılmış bu film kendinden sonraki pek çok yapımı da büyük ölçüde etkilemiştir.

"Nosferatu" ilk yapım olarak oldukça iddialı sahneler barındırmaktadır. Bütün korkunç ve itici görünüşünün yanında duygusallığı ön plana çıkarılan vampir karakteri edebiyattan da aldığı gücüyle seyircinin kendiyle bir bağ kurmasına sebep olmuştur.

Görüntü 1: *"Nosferatu" (1922), Yönetmen: F.W. Marnau, Süre: 84dk*

Görüntü 2: *"Nosferatu" (1922), Yönetmen: F.W. Marnau, Süre: 84dk*

Sessiz dönemde vampir temasıyla karşımıza çıkan bir başka yapım ***"Bin Yüzlü Adam"*** karakterinin ortaya çıktığı ***"London after Midnight"***filmidir.1927 yapımı olan filmde karakteri Lon Chaney sivri dişleri, kostümü ve döneme göre olağanüstü makyajıyla canlandırmaktadır.

Vampirler ülkelerin kendi folklorunu yansıtırken çeşitli biçimler almaktadırlar. Vampirleri ilk olarak karşımıza çıkaran Avrupa sineması olsa da sonraki dönemler için belirgin bir karakterde ilerleyen vampir temasından söz etmemiz mümkün değildir. 1932'de ***"Vampyr, ou l'etrange avventure de David Gray"***ile sessiz dönemde bir örnek teşkil edilmişse de ana karakterde vampir canlandırması söz konusu değildir. Bu yapım da Le Fanu'nun ***"Carmilla"*** hikayesinin bir uyarlamasıdır. Sessiz dönem Fransız sinemasının en önemli korku yönetmenlerinden Louis Feuillade 1915-1916 yılları arasında**"*Vampiler (Les Vampires)"*** adında bir seri yapım gerçekleştirmiştir. Ancak bunlar bağımsız vampirler kategorisinde değerlendirebileceğimiz tipte karakterler içermektedir. Çünkü bu yapımlardaki vampir karakterleri ne Skoker'ın Dracula'sına ne de Carmilla'nın dişi vampirlerine benzerlik göstermemektedir. Bir grup vampir çetesi yine siyah renkli kıyafetler giymektedirler ancak korkutma yer değiştirme ve hareket etme biçimlerindeki farklılık adeta onların bir çeşit dans ediyor olduklarını göstermektedir.

Avrupa'da vampir temalı korku yapımları bu tarihlerden sonra duraklama dönemine girerken Türkiye'de de vampir temasıyla ilk korkunun ortaya çıkışı ilginç bir durumdur. 1953 yılında Ali Rıza Seyfi'nin romanından uyarlanan ***"Dracula İstanbul'da"*** filmiyle ilk kez vampirin sivri dişleri beyazperdeye yansımaktadır.

1966 yılında ise Avrupa'dan bir geri dönüş niteliğinde ***"Dracula, Prince of Darknes"***filminin geldiğini görmekteyiz. Filmin yönetmeni Terence Fisher aynı zamanda Hammer projensinin de mimarlarından olup, kendine has çizdiği vampir karakteriyle gözleri kanlı, dişleri uzun vampir tipleriyle karşımıza çıkmaktadır. Hammer vampirleri sonraki yapımlarda o kadar çok kullanmıştır ki Dracula karakterinde dahi değişikliklere gitmek zorunda kalınmıştır. ***"The Brides of***

Dracula"*(1960),* ***"Dracula Has Risen from the Grave"****(1968),* ***"Raste the Blood of Dracula"*** *(1970)* ***"Dracula A.D."****(1972)* ***"The Satanic Rites of Dracula"*** *(1973),* ***"Tendre Dracula"*** *(1974)*gibi yapımlar peş peşe sıralanırken; İspanya'dan bir örnek olarak ***"El Conde Dracula"*** Fransa'dan bir örnek olarak ***"Les Charlots chez Dracula Jr."*** ve İsveç'ten bir örnek olarak ***"Vem var Dracula?"*** gibi yapımlar görülmektedir. Ayrıca Hammer döneminin kapanışından sonra İngiltere 1983 yılında ***"The Hunger"*** filminde ilk kadın vampir karakteriyle Catherine Deneuve'yi izleyiciyle buluşturmuştur.

İspanya sineması vampir temasını çoğunlukla kadın bedeni üzerinden tüketerek çıplaklığın ve pornografinin yükselişinde bir erotik-korku geleneği yaratmıştır. Ancak bu yapımlar ***"Vampiros Lesbos"****(1970),* ***"Les avaleuses"*** *(1973)* gibi filmlerle sınırlı kalmıştır. Bunun dışında İspanyol korku sinemasında vampir temasının özellikle kurt adam ikonuyla birleşerek geliştiği görülmektedir.

İtalya erken dönemde vampirlere yer vermiş ancak belli bir karakter üzerinden geliştirdiği bir vampir anlatısı görülmemektedir. ***"I Vampiri"****(1957),* ***"La Maschera del Demonio"****(1960)"* ve Edgar Allen Poe'nun öyküsünden uyarlanan ***"Danza macabra"****(1964)* ***"Dracula Vuol Vivere, Cerca Sangue di Vergine"****(1973)* gibi yapımlar vampir ikonu üzerine kurulmuş filmler arasında dikkat çekici örnekler olarak yer almaktadırlar.

Alman sineması ise Nosferatu ile geliştirdiği akımın ardından vampir türünde korku öğelerinin barındığı filmlere çok ilgi göstermemiştir. Yalnızca faşizm karşıtlığını göstermek amacıyla vampir ikonuna yer vermiştir. ***"Jonathan"*** *(1970)* bu durumu özetleyen en açık yapımlardan biridir. Ayrıca bir geri dönüş niteliğinde tekrar çekim olarak ***"Nosferatu Phantom der Nacht"*** *(1978)* yılında beyazperdeyle buluşmuştur.

Tüm bu denemeler Avrupa'da yeniden dönülen vampir türünde bir fark yaratamasa da Türkiye'den bir örnek olarak Kutluğ Ataman'ın ***"Karanlık Sular"****(1970)*'ı büyük yankı uyandırmayı başarmıştır. Ayrıca film, vampir araştırmacısı Giovanni Scognamillo'yı vampir rolüyle izleyicisiyle buluşturması bakımından oldukça dikkat çekici bir yapım olarak Türk korku sinemasında önemli bir yere sahiptir.

1.2. Zombiler

Zombiler popüler kültürde de bilindiği üzere yaşayan ölüler olarak tanımlanabilecek korku ikonlarından biridir. Oxford Sözlüğü'ne göre zombi; bazı Afrika ve Karayip dinlerinde büyü ile hayata döndürülen ölü insanlardır. William Seabrook 1928 yılında Haiti'ye yaptığı ziyaret sonrasında aldığı notlardan "The Magic Island" (1929) adlı kitabı yayımlamıştır. Bu araştırma kitabı ise zombilerin popüler kültürde tanınmasına sebebiyet vermiştir. Bu durumda zombi kavramının bir kurgunun ya da mitin ürünü değil de gezi notlarından yani gerçek bir deneyimden ortaya çıktığını söylemek mümkündür. Ayrıca zombi sözcüğü daha çok Haiti'de yaygın olan woodoo kültürüne ait bir inanç biçimini yansıtmaktadır.[18]

Bu inanç sisteminde tekrar dirilen kişi bir cadı tarafından kontrol edilebilmektedir. Popüler kültür içersinde de zombi olarak vücut bulmuş kavram özellikle B sınıfı korku filmlerinde karşımıza çıkmaktadır. Yaşayan insanların etleriyle beslenen bu yaratıklar çürümüş bedenleri ve tekrarladıkları basit kelimelerle birer robotu anımsatmaktadırlar. Zombi ikonunun beyazperdeyle buluşması tamamen Amerikan mahsulü bir üretiyle gerçekleşmiş olsa da, tezimizdeki sınırlar gereği zombi kavramının Avrupa ve Türkiye sineması için ne ifade ettiğini açıklamaya çalışacağız.

İngiliz Hummer şirketi zombi kavramının daha çok uzaylılarla ilişkilendirildiği 1950'lerde ***"Quatermass 2"*** (1957) yapımıyla karşımıza çıkmaktadır. Bir uzaylı

[18] Durmuş Akbulut, "*Sinemanın İlkleri/Korku Sineması*", (İstanbul: Etik Yayınları, Nisan2012), s.45

istilası çevresinde şekillenen filmden sonra zombiler giderek woodoo kültüründen uzaklaşarak Hummer'ın yapımları arasında yer almaya devam etmektedir. Terence Fisher'ın yine uzaylı istilasını konu alan üçlemelerinden ilki ***"The Earth Dies Screaming"****(1964)* ölü insanların zombi olarak geri dönüşünü anlatmaktadır. 1964 yapımı ***"The Last Man on Earth"*** ise aslında vampir ikonu üzerinden gelişen bir filmken zombi ikonuyla birleşerek melez bir tür oluşturmuştur. Yönetmen Romero ile bu yürüyen ölüler toplumsal bir mesaj vermeye, kaygıları işleme yönünde bir adıma yönelmeye başlayarak toplumdaki "öteki"likleri vurgulamayı başarmışlardır.

Görüntü 3: *"Qatermass 2" (1957), Yönetmen: Val Guest, Süre: 85dk.*

Görüntü 4: *"The Earth Dies Screaming" (1964), Yönetmen: Terence Fisher, Süre: 73 dk.*

70'li yıllarda zombi kavramına İspanyollar da büyük ilgi göstermişlerdir. ***"Non si deve profanare il sonno dei morti"****(1974)* adındaki ortak yapım İspanyol zombilerinin insan eti yediği vahşet sahneleriyle beyazperdeye yansımıştır. Vahşet sahneleri giderek şiddetini artırırken karşımıza çıkan geçmiş önemli yapımlardan biri ise ***"La nonche del terror ciego"*** *(1971)*dur. Bunun ardından ***"El buque maldito"*** *(1974),****"La nonche de las gaviotas"****, (1975)* gibi iskelet görünümlü zombilerin yer aldığı yapımlar da İspanyol sinemasında kavramın yerleşmesi bakımından önemli adımlar teşkil etmektedir.

Türkiye'ye baktığımızda ise zombi ikonunun korku-komedi imgeleriyle beraber hayat bulduğunu söylememiz daha doğru olacaktır. 2009 yılında; Cem Özduru'nun yazıp çizdiği "Zombistan" adlı çizgi roman, türün tanınması açısından önemli bir çıkış noktası oluşturmuştur. 2000'li yıllarda özellikle Amerika'da ortaya çıkan ve kısa sürede popülerleşen zombi çizgi romanları da Türkçe'ye çevrilmiştir. 2010 yılında bu çizgi romanlardan biri olan Walking Death televizyon dizisine

dönüştürülmüş ve eş zamanlı olarak pek çok ülkede tanıtım videoları çekimlerine başlanmıştır. Türkiye'de de Ortaköy'de 26 Ekim 2010 tarihinde böyle bir organizasyonla şehrin orta yerinde makyaj ve kostümleriyle pek çok zombi karakteri sevenleriyle buluşmuştur. Bunun ardından gerçekleşen Thrill the Word organizasyonu da yine benzer zombi karakterlerine ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca zombiler Türk sinemasında belirmeden önce yönetmenliğini Can Evrenol'un yaptığı bir kısa film olan ***"My Grandmother"****(2008)* ile ilk kez karşımıza çıkmışlardır. Bütün bu çalışmalar doğrudan sinema ile ilgili olmasa da ilk sinema denemeleri için önemli adımlar teşkil etmişlerdir.

Bu çalışmaların ardından Türkiye'de ***Ada: Zombilerin Düğünü*** isimli film ile zombiler ilk kez sinemamızda ortaya çıkmakta ancak tür olarak salt korkuyu temsil etmemektedirler. Salt korkuyu temsil edecek bir yapım olmamasının sebebi kültürün zombi kavramına olan yabancılığından kaynaklanmaktadır. Talip Ertürk ve Murat Emir'in yönetmenliğini yaptıkları film bir el kamerası çekimleri kolajı halinde sunulurken batılı korku imgelerine ve geleneklerine esprili bir bakış açısı ile yaklaştıkları görülmektedir. Kültürümüzdeki korku geleneğiyle bizden olmayanın bir imtihanı niteliğindeki film Büyük Ada'ya düğüne giden bir grup gencin başına gelenleri konu alan korku-komedi türündeki yapımlardan biridir. Türk kültürü içinde bu yapımdan sonra zombi kavramının da yabancılamaya uğramadığı ve hatta popülerleşmeye başladığı kendinden sonraki yapımlara ön adım olduğu görülmektedir.

1.3. Kurt Adamlar

Kurt Adamlık veya Lycanthropy adıyla bilinen şekil değiştirme durumu ilk olarak Sabine Baring-Gould'un 1865 yılında basılan kitabı The Book of Werewolves ile tanınmıştır. Kitaptaki tanımıyla bir kadın ya da erkeğin insan formundan hayvan formuna geçmesi durumu olarak açıklanmıştır. Bu şekil değişimi iki yolla gerçekleşebilmektir. Bunlardan bir tanesi büyü (bu durumda insan etine karşı bir açlık

söz konusudur) diğeri ise Tanrının bir cezalandırması sonucu görülen bedensel değişimdir.

Kurt Adamlık da Hollywood sinemasının vampirler üzerindeki değişik tanımları gibi sinemada ve popüler anlatılarda farklı özellikler taşımaktadır. Mitoslar doğumlarının ardından devam edecekleri süreçte çeşitli şekiller aldıklarından Kurt Adamlık anlatılarındaki değişim de doğal karşılanmalıdır.

Kurt Adam kavramı, genel çerçevede Avrupa kültüründen yayılmış bir ikonu tanımlamaktadır. Erken dönem anlatılar incelendiğinde bu ikonun gündüz diğer insanlar gibi görünürken gece beden değiştirerek bir kurt şekline büründüğü ve insanları ya da insan ve havyan cesetlerini yiyerek beslendiği görülmektedir.Dolunay ikonu da kurt adamlar için oldukça önemli bir temsil sergilemektedir. Çünkü kurt bedenin özellikle dolunayda ortaya çıktığı gözlemlenmekte hatta bazen doğrudan dolunay kurt adamın yerine geçerek filmlerde korku öğesi olarak yer tutmaktadır.

Dünyanın pek çok ülkesinde kurt adam inanışı sıklıkla karşımıza çıkan bir yaygınlık göstermektedir. Beden değiştirme durumu çeşitli folklorik anlatılarda yalnızca kurtla da sınırlı kalmayıp çeşitli hayvanlara dönüşen insan temsilleri görülmektedir. Özellikle Kuzey Avrupa ülkelerinde 19.yy sonuna dek bu vakaların devam ettiği gözlenmiş olsa da tarihte en çok kurt adam öyküsü Fransa ve Almanya'da karşımıza çıkmaktadır.

Zaman içerisinde kurt adam efsanesinde çeşitli değişimler gözlemlenmiş ve kurşun geçirmez bir posta sahip olan yaratığı öldürebilen tek şeyin ancak gümüş bir kurşun olduğu söylencesi ortaya çıkmıştır. Ayrıca kurt adamın ısırdığı bir insan da kurt adam özellikleri göstererek hikayelerde beden değiştirebilir bir hale büründürülmüştür. Ancak kurgulara da konu olan bu durumda insan bilincini kaybetmemekte ve kurt adamlığıyla bir çeşit mücadele haline girmektedir.

İlk kurt adam filmi1935 yapımlarından olan Stuart Walker'ın yönetmenliğini yaptığı ***"Werewolf of London"***dır. Amerikan yapımı film, kendinden sonraki Hollywood yapımları için ve özellikle Universal'ın prodüksüyonunda gelişecek yapımlar için oldukça önemli bir arketip oluşturmuştur. Konumuz Avrupa sineması çerçevesindeki incelemelerle devam edeceğinden Avrupa ülkelerindeki kurt adam ikonu ile devam etmek daha uygun olacaktır.

Görüntü 5: *"Werewolf On London" (1935), Yönetmen: Stuart Walker, Süre: 75 dk.*

İspanya sineması kurt adam filmlerine oldukça ilgi göstermiş ve en önemli korku yıldızlarından biri olan Paul Nashy ile Talbot karakterini yaratmıştır. Bu karakterin yer aldığı (Valdemar Daninsky) 12 filmlik bir seri oluşturulmuştur. ***"La marca del Hombre-lobo"****(1968),* ***"Las Monstros del Terror"****(1970),* ***"La Furia del Hombre Lobo"****(1972),* ***"La Noche de Walpugris"****(1971),* ***"Dr. Jekyll y el Hombre Lobo"****(1971)* gibi filmler serinin en çok dikkat çeken yapımları arasında yer alırken İspanya'da oluşturulan bu geleneğin 2000'li yıllara dek ulaştığını görmekteyiz.

Avrupa'da düşük bütçeli yapımlarla karşımıza çıkan kurt adam ikonunun kullanıldığı *filmlere İtalya sineması da ilgi göstermiştir. Herman Cohen'in başlattığı akıma dayanan ve bir kız okulunda mekan bulan* ***"Lycanthtropus"****(1961), ardından bu kez bir erkek bedeni yerine kadın bedeniyle hayat bulan kurt kadın ikonuna örnek gösterilebilecek* ***"La Lupa Mannara"****(1976) adlı yapım seyirciyle buluşmuştur.*

Görüntü 6: *"La Lupa Mannara" (1976), Yönetmen: Rine Di Silvestro, Süre: 79 dk.*

Fransa'ya baktığımızda ise kurt adam benzeri bir canavar örneğinin işlendiği 1975 yapımı ***"La Bete"***filmi dikkat çekse de, film korku unsurlarından ziyade güldürü tarzını bünyesinde barındırmaktadır. İngiltere de Hammer döneminden sonra Vincent Price, Peter Cushing, Hugh Griffith gibi yıldızları kullanarak kurt adam temalı bazı denemelerde bulunmuştur.[19]

1980'lerde on yıl sürecek olan kurt adamların altın yılı olarak nitelendirilen bir süreç başlamıştır. Gelişen teknolojinin de etkisiyle görsel korku unsurlarının çok daha

[19] Fatih Danacı, "*Korkunun Canavarları"*, (İstanbul: Kalkedon Yayıncılık, 2011), s.28

korkutucu aksettirilebildiği bu dönemde tıpkı Talbot'un klasik kurt adam figürünün yapmış olduğu sarsıcı etkiye benzer yeni dönem modern kurt adamlarının etkisi görülmektedir. Gray Bradner'ın kitabından uyarlanan ***"The Howling"***isimli üç filmlik bir seri 1981, 1985 ve 87 yıllarına büyük ölçüde damgasını vurmuş filmler listesinde yerini almaktadır.

2000'li yıllarda görülen kurt adam filmleri beraberinde kurt kadın temasını da sürüklemektedir. ***"Ginger Snaps"***(2000) ile kurt adamlık psikanalitik çerçevede değerlendirilerek kurt kadınlık olgusunun da başarılı bir biçimde ergenlik sembolizasyonunda karşımıza çıktığını görmekteyiz. Bu yapım da üç filmden oluşan bir seri ile korku yapımları arasındaki yerini almıştır. İki binli yıllarda Türkiye sinemasına bakacak olursak, kurt adamlığa dair bir istismar olarak ***"Kutsal Damacana 2: İtmen"****(2010)* yapımını görmekteyiz. İsminden de anlaşılacağı üzere, filmde korku ikonu olan kurt adam figürüyle ilgili istismara gidilerek bir komedi unsuru olarak kurt adam sembolizasyonuna yer verilmiştir.

1.4.Mumya (Mummy Madness)

"Mumyalama geniş anlamda, ilk medeniyetlerden bu yana uygulanan ölü bir bedenin (hem insan hem hayvan) çürümesini ve bozulmasını önleme işlemidir. Her ne kadar Mısır toprakları mumyalama yöntemini uygulayan ilk medeniyet olarak bilinse de Mısırlı "embalder"lar (mumyalama işleminden sorumlu kişiler) bu konuda doruk noktasına ulaşıp Mumyalamayı pek çok farklı yoldan yapmış olsalar da, bu işlem antik dünyada da geniş bir uygulama alanı bulmuştur."[20]

Hem Mısır'da hem de diğer topraklarda görülen bu gömme ya da başka bir deyişle uygulama "post mortem" inancın bir getirisidir. Bu inanca göre ölümden sonra bir yaşam olgusu söz konusudur ve kişinin bedeni tekrar dirilecektir. Bu yüzden beden mumyalanmakta ve ölen kişi de günlük hayatta kullandığı pek çok eşyası ve hatta

[20]Scognamillo, Giovanni, *"Cavarlar Yaratıklar manyaklar"*, (İstanbul: +1 Kitap,2006), s.198

hayvanlarıyla gömülmektedir. Bu şekilde ölümün de aslında bir son olmadığı düşünülmekle beraber ölme eyleminin de reddi gerçekleştirilmektedir.

Bir korku imgesi olarak mumyanın sinemada yer alışına bakacak olursak, mumya filmlerinin diğer türler gibi (kurt adam, vampir, zombi vs.) yoğun bir ilgi ile karşılaşmadığını görürüz. Sayıca az olan mumya filmleri yine de korku ikonları ve imgeleri araştırılırken incelenmesi gereken bir grup oluşturmaktadırlar.

Sinema tarihinde mumya ile ilişkilendirilmiş filmlerin Avrupa çıkışlı olduğu görülmektedir. İlk mumya yapımı 1916 yılında Danimarka sinemasının önemli oyuncularından Valdemar Psilader'ın oynadığı ***"The Necklace of the Mummy"***dir. Sessiz döneme ait bu filmden günümüze çok az sayıda bilgi aktarılabilmiştir. Daha popülerleşmiş bir örnek ise 1922 yılında Alman sinemasından gelmiştir. UFA yapımı olan ve yönetmenliğini Ernest Lubitsch'in yaptığı ***"Die Augen der Mummie Ma"*** mumyaya tapan bir dansçı kadının Mısır'dan kaçma hikayesini konu almaktadır. Bu arketiplerden sonra mumya sinemasında Im-Ho-Tep adında 3700 yaşında bir figür doğmuştur.

1932 yılına ait ***"The Mummy"*** adlı yapım da eski Mısır ve efsanelerini konu alan ve yine Im-Ho-Tep figürünün görüldüğü bir yapım olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun ardından 1940 yılında ait ***"The Mummy's Hand"***adlı bir Universal yapımıyla da karşılaşılmaktadır.

Görüntü 7 : *"The Mummy" (1932), Yönetmen: Karl Freund, Süre: 73 dk.*

Mısır ve mumyalarla ilgili materyallerin kullanıldığı fakat genel olarak başarısız bir yapım olarak değerlendirilen bir örnek de Richard Landau'nun senaryosunu yazıp Lee Scholem'in yönettiği 1957 yapımı ***"Pharaoh's Curse"***tur. Hollywood tarafından yasaklanan mumya filmleri Hammer film şirketi yapımcılarından Michael Carreras ve Terence Fisher sayesinde İngiltere'de bir geri dönüş hareketine girmiştir. 1959 yılı versiyonu ile Mumya tekrar çekilmiş ancak yine de türe herhangi bir yenilik getirmemiştir.

Amerika ve İngiltere örnekleri dışında Avrupa sinemasında mumya yapımlarına dahil edebileceğimiz bazı örnekleri de İspanyol sineması bünyesinde barındırmaktadır. Bunlar ***"La Momia Azteca Contro el Robot Humano"****ve* ***"La Maldicion de la Momia Azteca"***adlı filmlerdir. Dünya sinema tarihi incelendiğinde çok az örneğiyle karşılaştığımız mumya yapımları için araştırmacıların ulaşabildikleri örnekler bunlarla sınırlıdır.

Görüntü 8: *"La Maldicion Dela Momia Azteca" (1957), Yönetmen: Rafael Portello, Süre : 65 dk.*

IV. BÖLÜM

TÜRK KORKU SİNEMASI

1.Türkiye'de Korku Sinemasının Kültürel ve Tarihi Süreçleri

Korku sineması dünya genelinde oldukça popüler bir tür olmasına karşın Türkiye'de denenmiş türler içerisinde 2000'li yıllara dek pek nadir örnekleriyle karşılaştığımız bir tür olarak yer almaktadır. Tüm dünyada 1930'lu ve 1940'lı yıllarda Amerikan yapım şirketi "Universal"ın korku türünde çektiği klasikler gösterime girdiğinde Türkiye'de de yoğun bir ilgi ile karşılanmıştır. Bu dönemde Yeşilçam "B" filmleri adı altında pek çok türde denemeye yer vermiştir. Ancak konu korku türü üretime geldiğinde dönemin teknik yetersizliklerine ve yapımcıların ilgisizliklerine bağlı olarak türe karşı bir mesafe ve ticari kaygılara da dayalı olarak bir uzaklaşma gözlemlenmektedir.

Bu dönemde Türk filmlerinde doğaüstü ya da korkutucu sayılacak çeşitli motifler görülse de tamamen korku türüne ait sayılabilecek örnek sayısı oldukça azdır. Bu da tür olarak incelemelerimizi tarihsel süreçte belirli örneklerle sınırlandırıp daha çok yakın dönem -2000'ler ve sonrası- yapımlara yoğunlaştırmamıza neden olmaktadır. Ancak yine de 1949'daki ilk denemeden günümüze korku sineması tarihimizdeki filmleri işledikleri motifler, ikonlar ve iletiler bakımından konumuza dahil edeceğiz.

Türk filmlerinde korkunun bir tür olarak yer edinemeyişi başlı başına bir incelemeyi gerektirirken, özgünlüğün de bu hususta önemli bir unsur olduğundan bahsetmek gerekmektedir. Mevcut yapımlar incelendiğinde uyarlamaların ve taklitlerin sinema tarihimizde göze çarpıyor oluşu bunların sinemamız aidiyeti dışında

kalmasına sebep olmaktadır. Zira bir filmin ya da türün o ülke sinemasına olan aidiyeti beslendiği kaynaklar ve folklorik özellikleri bakımından o ülkeyle kurduğu bağ üzerinde gelişmektedir.

Toplumumuzun dini, kültürel ya da daha eski -paganik inanışlardan bu yana- gelenekleri incelendiğinde korku teması için kaynaklık teşkil edecek pek çok metaforik öğe yer almasına karşın bunların işleniş biçimleri bakımından sıklıkla sorunların yaşandığı ve bunun yerine daha çok Batılı imgelerin kullanılıp bu toplumların kültürel kodlarına yönelik yapımların ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Bu durum sosyolog Birgül Kocak'ın da *"Doğu Batı Arasında Türk Sineması : Korku Filmleri Üzerine Bir Değerlendirme"* adlı makalesinde üzerine durduğu biçimde gereksi ve boşa bir çaba oluşturmaktadır. Çünkü farklı kültürlerin kodları üzerine inşa edilmiş bir korku sineması toplumumuz için geçersiz ve bir türlü kendine anlamlı bir yer edinemez bir pratik teşkil eder.

1940'lı yılların sonları ve 50'lerin başlarından itibaren Türkiye'de korku denemelerinin sahneye çıktığını görmekteyiz. Bu türe dahil edebileceğimiz yapımlar dönemin -Örfi Bengü'ye ait- ***"Beyaz Baykuş"***, ***"Bir Fırtına Gecesi"***, ***"Çıldıran Baba"***filmleri ve tabii ki Türk korku tarihinin kilometre taşlarından biri sayılabilecek Aydın Arakon'un ***"Çığlık"*** (1949) adlı filmidir. *"Çığlık"* yapımı herhangi bir biçimde günümüze bir kopya ile ulaşamadığından çeşitli kaynaklar ilk korku yapımı olarak Mehmet Muhtar'ın ***"Drakula İstanbul'da"*** isimli filmini göstermektedir. Bu film Ali Rıza Seyfi'nin *"Kazıklı Voyvoda"* romanının bir uyarlamasıdır. Ancak bu roman da yine bir batılı roman olan Bram Stoker'in *"Drakula"* (1897) romanının uyarlamasıdır. 1973 yılında ise Metin Erksan ***"The Exorcit"*** filminin bir uyarlaması olan ***"Şeytan"*** adlı yapımla Türk izleyicisini buluşturmuştur. Bu yapımda ise Hristiyan söylemler yerini İslami söylemlere bırakmıştır. İlk dönem korku sineması kuşağı içerisinde Yavuz Yalınkılıç'ın ***"Ölüler Konuşamaz Ki"***(1970)ve Ertem Eğilmez'in ***"Gulyabani"***(1976) gibi filmleri de gösterilmektedir, ancak bir filmin içerisinde korku ikonları ya da korku motiflerince sağlanan gerilim o filmin korku türü içerisinde sınıflandırılması için yeterli değildir. Zira ***"Gulyabani"*** bu yönüyle korku sineması sınıflandırılmasında ancak bir alt tür olarak korku-komedi türünde yer alabilir.

Doksanlı yıllara baktığımızda korku denemeleri arasında sanatçı Kutluğ Ataman'ın ***"Karanlık Sular"***(1993) adlı korku-gerilim yapımını görmekteyiz. Bu yapım uluslar arası alanda oldukça övgü alıp festivallerde gösterilmiş olsa da, ülkemizde maalesef dağıtım sorunu ve tanıtımının yapılamaması gibi sebeplerden çok az sayıda izleyiciye ulaşabilmiştir.

"2000'li yıllar Türk korku sineması için de bir canlanma/hareketlenme dönemi olmuştur. Türe özgü birbirini izleyen birçok çalışma bu dönemde ortaya çıkmıştır. Taylan Biraderler'in ***"Okul"*** (2003) ve ***"Küçük Kıyamet"*** (2006), Hasan Karacadağ'ın ***"Dabbe"*** (2005) ve ***"Semum"*** (2008), Orhan Oğuz'un ***"Büyü"*** (2004), Biray Dalkıran'ın ***"Araf"*** (2006), Togan Gökbakar'ın ***"Gen"*** (2006), Tan Tolga Demirci'nin ***"Gomeda"*** (2007), Alper Mestçi'nin ***"Musallat"*** (2007) Alper Mestçi'nin ***"Musallat 2"*** (2011), Özgür Bakar'ın ***"Ammar Cin Tarikatı"*** (2014), Arkın Aktaç'ın ***"Şeytan-ı Racim"*** (2013), ***"3 Harfliler Marid"*** (2010), Erdoğan Bağbakan'ın ***"Karadedeler Olayı"***, (2011), Osman Evre Tolga'nın ***"HTR2B Dönüşüm"*** (2012), Emre Kaya'nın ***"İblisin Oğlu 13. Vahşet"***, (2013), Hasan Karacadağ'ın ***"El-Cin"*** (2013) filmleri bu dönemde üretilen ve Türk korku filmleri arasında gösterilen örnekler olarak sıralanabilir. Ancak bu filmlerin de gerek içerik gerekse de biçimsel olarak korku türünün özelliklerini taşıdığı, kendine özgü bir karakter, tarz ve üslup oluşturabildiği ne yazık ki söylenemez. Türk sinemasının korku türüne ilişkin bu başarısızlığının altında yatan belirli sebeplerin olduğu da bilinen bir gerçektir. Dünya sinemasına, özellikle de Hollywood sinemasına baktığımızda, burada üretilen korku filmlerinin genel olarak efsane, inanış, masal, mitoloji, tragedya ve edebiyat gibi belirli kaynaklardan beslendiği görülmektedir. Bu noktada özellikle korku edebiyatı, Hollywood korku sineması için oldukça önemli bir kaynak olmuş, edebiyat eserlerinin sinema ve tiyatroya uyarlamaları başarıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, buradaki hedef kitlenin edebiyat eserleri dolayısıyla türle olan tanışıklığı ve türün getireceği yeniliklere hazırlıklı olması da filmlerin üretimi ve sunumu noktasında oldukça önemli bir iş görmüştür. Ancak buna karşın Türk sineması ve korku arasındaki ilişkinin boyutları, daha işin başından, oldukça mesafeli kalmıştır. Bu

mesafe ise teknik yetersizlikleri (özel efekt uygulamaları, ışıklandırma, makyaj, çevre düzenlemesi, senaryo yazarları ve yönetmen bakış açısı gibi mesleki yetersizlikler) ve toplum bilimsel nedenlerden (kaynak eksikliği, batıdaki gibi bir korku edebiyatının ve tragedya anlayışının olmayışı, Türk kültüründe kaderci bir anlayışın hakim olması ve sinemaya yönelik yasal düzenlemeler) kaynaklanmaktadır."[21]

2000'li yıllarda ülkemizde vizyona girmiş Türk korku filmlerinin listesini aşağıda görebilirsiniz. **(Tablo 2)**[22]

Tablo 2: 2000 yılı sonrası Türkiye'de vizyona giren korku filmleri ve izleyici oranları

FİLMİN ADI	YÖNETMEN	VİZYON TARİHİ	TOPLAM SEYİRCİ
Okul	Durul/Yağmur Taylan	2004	836.521
Büyü	Orhan Oğuz	2004	553.137
D@bbe	Hasan Karacadağ	2004	539.381
Gen	Togan Gökbakar	2006	173.112
Araf	Biray Dalkıran	2006	126.676
Küçük Kıyamet	Durul/Yağmur Taylan	2006	383.676
Sıfır Dediğimde	Gökhan Yorgancıgil	2007	26.769
Gomeda	Tan Tolga Demirci	2007	46.768
Musallat	Alper Mestçi	2007	301.220

[21] Türkel, Esra- Kasap, Fevzi, "*Türk Sineması'nda Korku: 2000 Sonrası Türk Korku Sineması'nda Dinsel Motifler Üzerine Bir İnceleme Ve Yaratım Sorunları"*, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, (Lefkoşa:2014) Cilt:7, Sayı:32 s.715-716.

[22] 2000'li yılllar sonrası Türkiye'de vizyona giren korku filmleri ve toplam gişe hasılatları, Bkz: http://www.imdb.com/

Semum	Hasan Karcadağ	2008	334.168
D@bbe	Hasan Karacadağ	2009	264.259
Konak	Cem Akyoldaş	2009	38.317
3 Harfliler Marid	Arkın Aktaç	2010	139.875
Cehennem 3D	Biray Dalkıran	2010	104.292
Ses	Ümit Ünal	2010	57.117
Ev	Alper/Caner Özyurtlu	2010	32.238
Ada	Murat Emir Eren/ Talip Ertürk	2010	32.238
Musallat 2: Lanet	Alper Mestçi	2011	29.343
Karadedeler Olayı	Erdoğan / Erkan Bağbakan	2011	514.331
Mühürlü Köşk	Serkant Yaşar Kutlubay	2011	27.740
Dabbe: Bir Cin Vakası	Hasan Karacadağ	2012	370.221
Görünmeyenler	Melikşah Altuntaş	2012	35.673
Htr2b: Dönüşüm	Osman Evre Tolga	2012	44.154
Dabbe: Cin Çarpması	Hasan Karacadağ	2013	422.747
El-Cin	Hasan Karacadağ	2013	421.052
Şeytan-ı Racim	Arkın Aktaç	2013	242.215
İblisin Oğlu 13.Vahşet	Emre Kaya	2013	4.641
Gulyabani	Orçun Benli	2014	81.563

Dabbe: Zehr-i Cin	Hasan Karacadağ	2014	837.750
Siccin	Alper Mestçi	2014	337.126
Azazil: Düğüm	Özgür Bakar	2014	179.236
Ammar: Cin Tarikatı	Özgür Bakar	2014	119.850
Muska	Özkan Çelik	2014	117.867
Azem: Cin Karası	Volkan Akbaş	2014	115.615
Gizli Yüzler	Sümeya Kökten	2014	3.427
Ümmü Sıbyan: Zifir	Efe Hızır	2014	132.914
Tamaya İfrit	Serkant Yaşar Kutlubay	2014	2.821

2.Türk Korku Sinemasında Kültürel İmgeler ve Temalar

İkonlar kültürlerin geleneklerin ya da ulusların belirgin tarz veya düşüncelerini temsil etme özellikleri ile ön plana çıkmış olan şeyler, nesneler ya da kişiler olarak tanımlanmaktadır. Tezimizde de inceleme konusu olan korku ikonları ise; korku sinemasının ana karakterleri olan ve bir tür ilkel atavi imajlar denilebilecek arketipler olup kolektif bilinçaltının içerikleri olarak ortaya çıkmaktadır.[23] Bu bilinçaltı içerikleri her ne kadar kurmaca olarak filmin sahnelerine yerleşmiş kodlar, modeller olsalar da salt olarak toplumsal gerçekliklerde doğrudan ilişkilidirler. Şeytanlar, cinler,

[23]Pösteki, N.(2006). "Vampir efsanesi, Vampir Filmleri ve Vampir Olgusuna Farklı Bir Bakış: Buffy, The Vampire Slayer ve Angel Dizileri", Kocaeli Ü. İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi,(7), Bahar:121-141

hayaletler, hortlaklar, ucubeler, canavarlar, vampirler ve çeşitli yaratıklar gibi temsillerle karşımıza çıkan bu ikonların temel hedefi korku yaratmaktır.

Yaratılan korku ikonları; temel korku dürtülerinin ortaya çıkışındaki deneyimler, mitoloji, kültür, din gibi kaynaklardan ve başlı başına türün kendisinden beslenebilmektedir. Geçmişten beslendiği ölçüde, deneyimleri konu alan ikonlar zaten tecrübe edilmiş bir felakete gönderme yaparak korku oluşturmayı başarmaktadırlar. Gelecekten beslenen ikonlar ise tamamen hayal dünyasının bir ürünü olarak ortaya çıkmaktadırlar. Bunlar bilinmeyene yaptıkları göndermeyle çoğu kez, doğaüstü ve gerçekte yaşanması beklenmeyen ancak hayal edilerek var edilen canavarların ya da olayların kurgusal biçimde ortaya çıkmasıyla korkutmayı başarmaktadırlar.

Korku ikonlarının ortaya çıkışındaki en önemli etkenlerden biri olan kültüre baktığımızda masallar, kahramanlık anlatıları, destanlar gibi pek çok öğenin bu ikonların yapım aşamasında doğrudan etkili olduğunu görmekteyiz. Bu öğeler birey daha çocukken bilinçaltıyla ilişkilendirilerek bireyin ve toplumun geleceğinde korkuya dair önemli bir referans olarak korku algısının şekillenmesine sebebiyet vermektedir. Kültür bu özellikleri sebebiyle ikon oluşumunda en sık başvurulan unsur olmayı başarmıştır. Toplumdan topluma sıklıkla farklılıklar gösterdiği gibi farklı kültürlerin ortak korku ikonları da görülebilmektedir. Örneğin Garez ya da Drakula sinematografik anlatılarda birer korku figürü olmanın ötesinde dünyanın hemen her coğrafyasında korku ikonu olmayı başarmıştır.

Özellikle Türk korku anlatılarının ve sinemasının beslendiği kaynaklar arasında ilk sırada sayılabilecek din olgusu bu türün gelişimi açısından önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Din toplumda ortak ritüeller yardımıyla beraberleri sağlarken, aynı zamanda ortak korkuların da belirginleşmesinde önemli rol oynamaktadır. Şeytan, Deccal, cehennem, kabir azabı, kıyamet, zebaniler, kavimlerin helakı, tufan, ebabil, ahir zaman gibi kavramlar hem dini anlamda korku yaratan kavramlar olup hem de korku ikonları olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Korku sinema tarihimize baktığımızda da bu ikonlar üzerine kurulu pek çok yapım karşımıza

çıkmaktadır. Kronolojik olarak; ***"Şeytan"***, ***"Musallat"***, ***"Dabbe"***, ***"Semum"***ve***"Araf"***gibi yapımlar başlı başına şeytan, cin ve ruh gibi ikonlar üzerine kurulmuş, İslam dini ve kültüründen beslenerek korkuyu ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır.

Türk korku sinemasının din dışında beslendiği öğelerden biri de mitolojidir. Korku ikonları mitolojiye ekseninde oluştuklarında bireyler üzerinde arkaik bir korku yaratımı görevini üstlenmektedirler. Modern toplum içerisindeki bireyin toplumsal ve bireysel kaygıları yüzyıllar içerisinde değişim gösterse de geçmiş korkuları ve mitlere olan bağlılıkları ile bu ikonlar gizli bir referans teşkil etmektedirler. Mitler barındırdıkları bu unsurların tümüyle günümüz insanının kaygılarından öte bağlı oldukları değerlerle bir kabus tablosu çizmeye aracı olmaktadırlar. Mitolojik ikonlar yalnızca psikolojik değil, doğaüstü ve hatta dini pekçok unsurla ele alınarak çeşitli nesnelerle vücut bularak ciddi bir değer sergilemektedirler.

"Korku sinemasındaki türler şeytan filmleri, vampir filmleri, seri katil ve sapık filmleri, doğaüstü yaratık ve canavar filmleri, doğanın intikamı (doğal felaketler, hayvanlar ve bitkiler), hayalet filmleri, mumya filmleri, zombi filmleri ve cadı filmleri olarak kategorize edilmektedir. Şeytan filmleri 'şeytan' ikonunu, vampir filmleri 'vampir' ikonunu, katil/sapık filmleri 'katil/sapık' ikonunu, doğaüstü filmler 'yaratık/canavar' ikonunu, hayalet filmleri 'hayalet' ikonunu, mumya filmleri 'mumya' ikonunu, zombi filmleri 'yaşayan ölü' ikonunu, cadı filmleri ise 'cadı' ikonunu ortaya çıkarmaktadır."[24] Buradan da anladığımız üzere her tür kendi ikonunu üretmekte özgürdür ve bu ikonları ürettiği sürece varlığını idame ettirmektedir.

Türk sinema tarihi boyunca üretilen korku filmleri genel ağırlıkta dinsel tema üzerinde gelişmektedir. Özellikle Türk korku ikonları arasında İslam inancındaki formlarıyla 'cinler' diğer kültürlerde karşımıza çıkmayan bir ikon olarak Türk

[24] Aytekin, M., *"Korku Sinemasında Türler",* (Erzurum: Atatürk İletişim, Temmuz 2013) s.63-85.

korkusuna belirgin bir karakter teşkil etmektedir. Bu sebeple 'cin çağırmak', 'cin çıkarmak', 'üç harfliler' gibi pek çok kavram sinema literatürüne geçerek dini kaynaklı birer korku ikonuna dönüşmüşlerdir. Pek çok filme adını veren çeşitli ikonlar da (dabbe, semum, azazil gibi) bu sayede Türk korku ikonlarına dönüşmüşlerdir. Bu korkunun toplumla olan ilişkisinin en belirgin kanıtlarından biridir.

2.1. Film Örnekleri ve Türsel Analizler

İlk yapımlar ve asıl Türk korku filmleri döneminin başladığı 2000'li yıllardaki bazı örneklerin ikonografik okumaları ve imgelerin incelenmesine bakacak olursak:

2.1.1 Şeytan(1974)

Yönetmenliğini Metin Erksan'ın yaptığı, 1973 yılında William Friedkin'in yönettiği Amerikan yapımı *"The Exorcist"*in bir uyarlaması olan film daha önce de bahsettiğimiz üzere William Peter Blatty'nin romanından beyazperdeye aktarılmıştır. Beklenen ilgiyi görmese de döneme göre oldukça başarılı makyaj ve replikleriyle kült olarak sinema tarihine yerleşmiştir.

Film korku-gerilim türü içerisinde kategorize edilen ikonlar arasında temel korku icrası bakımından "şeytan" karakteri üzerinde şekillenmektedir. 12 yaşındaki bir kız çocuğu olan Gül karakterinin içine şeytan girmesi sonucunda gelişen olaylar etrafında çerçevelenen film; özel efektlerin başarısız da olsa dönemin şartlarına göre ilk denemelerinin görüldüğü bir yapım olması bakımından önemlidir.

Efektler ve şeytan ikonunu destekleyici müzik ve çeşitli seslerin kullanımı bakımından da korku unsurlarını ön plana çıkarıcı hareketlerin gerçekleştirildiği film özellikle şeytan çıkarma sahnelerinde kullanılan ışık gölge etkenleriyle korku görselinde zengin bir anlatı sunmayı hedeflemiştir.

Kullanılan makyaj ve kostüm de efektlerle desteklenerek birer korku unsuruna dönüştürülmüştür. Şeytan ikonunun dışında karakterin vücudunun üç yüz altmış derece dönmesi bize filmde "şeytan çarpması" kavramına yapılan bir göndermeyi açıkça sunmaktadır. Tuğrul Bilge'nin kendini camdan attığı sahnede ise kontrol dışı beden imgesini vurgulayan bir kukla kullanımı göze çarpmaktadır.

Görüntü 9: *"Şeytan" (1974), Metin Erksan, Süre:101 dk.*

2.1.2. Süt Kardeşler: Gulyabani (1976)

Ertem Eğilmez'in yönetmenliğini yaptığı bu yapım Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın *"Gulyabani"* isimli romanının bir uyarlaması olarak beyazperdeye aktarılmıştır. Bu yapım korku-komedi kategorisinde oldukça ses getirmiş olup Türk sinema tarihinde kült sayılabilecek bir yere yerleşmiştir. Korku unsuru olarak kullanılan Gulyabani isimli bir yaratık komedi unsurlarıyla birleştirilerek sevimli hale getirilmiş bir imgeyi teşkil etmektedir.

Keyifli bir komedi anlatısı olarak başlayan film, gece yarısı camda beliren bir yaratığın ev halkını huzursuz etmeye başlamasıyla korku biçimini almaya

başlamaktadır.Gulyabani figürü İslam kültürü ve paganik kültür anlayışları çerçevesinde harmanlanmış bir ikonu izleyiciyle buluşturmaktadır. Yaratığın cin mi yoksa dev mi olduğu bilinmeyen bir figür olarak karşımıza çıkışı bu göndermelerin içinde bulunduğu toplumun korkularına hitaben yaratıldığını açıkça göstermektedir. Yine yaratılan korku ikonunun bir kukla imgesiyle birleştirilerek seyirciyi gerçek olmayan bu figürün korkutuculuğundan uzaklaştırdığı görülmekle beraber Gulyabani'nin musallat olduğu gece saatlerinde yaratılan ışık gölge efektleri de gerilimi artıran birer korku unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görüntü 10: *Süt Kardeşler Gulyabani (1976), Yönetmen: Ethem Eğilmez, Süre: 80 dk.*

2.1.3. Dabbe (2005)

Yönetmenliğini Hasan Karacadağ'ın yaptığı korku-gerilim türündeki yapımlardan biri olan *"Dabbe"* Türk korku sinemasında iki binli yıllardaki önemli

sıçrayışlardan biridir. Korku ikonlarını dini unsurlardan ve teknolojiden alan film kültürel anlamda kimlik taşıyan yapımlardan biridir. Ancak kıyametin internet üzerindeki virüsle yayılıyor olması bakımından Asya sinemasındaki özellikle Japon yapımlarında bulunan teknolojinin getirdiği lanet konulu yapımların bir uyarlaması gibi görünmektedir. Ancak yine de korku ikonu olarak 90'lı yıllardan bu yana kullanılan cin imgesini kullanması bakımından ve kıyamet, kutsal kitap olarak işlenmiş Kur'an'ın da filmde yer almasıyla İslami coğrafyanın kültürel etkilerini, dini motiflerini barındırdığı, yalnızca olayların günümüz şartlarına uyarlanarak modernize edildiği söylenebilmektedir.

Filmde yer alan ikonlardan biri olan duman çeşitli efektlerle korku öğesi haline getirilmiştir. Bu bilinmeyen ve bir perde görevi gören imge hemen hemen her toplumda korkuya zemin hazırlayan unsurlardan biridir. Filmdeki amirin aynaya baktığında gördüğü duman şeklindeki silüet, küvetin içinde bulunduğu sahnedeki küveti kaplayan duman ve filmin sonundaki sokak sahnesinde yer alan duman efekti korku unsurlarının bu bilinmeyenden türeyen imgeye bağlı geliştiğini açıkça gözler önüne sermektedir. Bilinmeyen imgeler insan üzerinde korku yaratmada ve hem tedirginlik yaratıcı hem de tekinsiz gelen, gerilimin tırmanışında da baş rol oynayan önemli bir unsurdur. Yine filmdeki gölge ikonları da aynı görevde korkutmayı amaçlayan etkenler olarak yer almaktadırlar.

Tarık karakterinin duvardaki siyah lekeden çıkarak arkadaşına saldırdığı sahnede, hayalet imgesine yapılan gönderme ve siyahın renk olarak karanlığı ve "kötü"yü çağrıştırması bakımından dikkat çekmektedir. Duvardaki leke de korku imgelerinden biri olarak pis, balçık benzeri bir maddeyi çağrıştırmaktadır. Ayrıca bıçak ikonu korkunun temel göstergelerinden biri olup, sonrasında gelecek tehlike için oldukça açık bir göstergeyi temsil etmektedir.

Görüntü 11: *"Dabbe", Yönetmen: Hasan Karacadağ, Süre: 100dk*

2.1.4. Araf (2006)

Biray Dalkıran'ın yönetmenliğini yaptığı korku-gerilim türündeki bu yapım yine dini motifleri işleyişi bakımından dikkat çekmektedir. Kur'an'da yer alan cennet ve cehennem dışı bir yer olarak anlatılan "araf"tan ismini alan film, buradaki ruhların her iki tarafa da dahil olamayışından kaynaklı yaşadıkları huzursuzluk sebebiyle geri dönüşleri anlatısından beslenmektedir. Burada kullanılan temel korku ikonu arafta bulunan bir ruhtur. Ruh imgesi insanlarla iletişime geçmesiyle birlikte hemen hemen her tür yapımda korku ikonuna dönüşmektedir. Çünkü boyutlar arası iletişim doğaüstü ya da paranormal olarak tanımlandığından ve deneyimlendiğinden, ruhla temas insanoğlunun deneyimlemesi mümkün bulunmayan, tekinsiz bir kavram olarak var olduğunu göstermektedir.

Ruh ikonu dışında psikanalitik açıdan oldukça önemli bulunan bir korku ikonu da çocuktur. Filmde yer alan çocuk ikonuna dair efektlerle desteklenmiş sahneler asıl korkunun açığa çıktığı bölümler ve kadrajlar olarak yerlerini almışlardır. Nida

karakterine görünen ve Cenk karakterinin de kamera kayıtlarıyla fark ettiği bu çocuk ikonu filmin ana korku unsurlarından biri olup, evlilik dışı oluşan bir gebeliğin psikolojik sorunlarıyla birleşerek gerilimli bir musallat hikayesi oluşturmaktadır.

Filmde karşımıza çıkan ağırlıklı kırmızı renk ise bize kanı çağrıştırdığından doğrudan bir korku unsuru teşkil etmektedir. Yine bu sahnelerde dumanla verilen kırmızı rengin etkii oldukça büyük olmakla beraber, bazı sahnelerde de çocuk figürüyle birleştirilerek direkt yoldan kanlı çocuk suretleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görüntü 12: *"Araf" (2006), Yönetmen: Biray Dalkıran, Süre: 97 dk.*

2.1.5. Musallat (2007)

Yönetmenliğini ve senaristliğini Alper Mestçi'nin yaptığı film, iki binli yıllar içerisinde hem gişe hasılatı hem de eleştirmenlerin yorumları bakımından başarılı sayılan yapımların başında gelmektedir. Film her ne kadar bir alt kültürden beslense de içerisinde barındırdığı dini ve mitolojik imgeler bakımından korku öğesi

yaratmakta oldukça başarılı temsiller göstermektedir. Özellikle çarpılma sahnelerinde kültürel göndermelerin de yer aldığı yapımda, temel korku ikonu olarak cinlerin yer alması dini motiflerin beslediği bir korku anlatısı oluşturduğunu gözler önüne sermektedir. Ayrıca bu yapımla ilgili bir ilk olarak da cin tasvirlerinin seyirciyle buluşmasından söz etmemiz mümkündür.

Yine bir korku ikonu olarak çocuk figürüne yer verilmesi psikanalitik bir gönderinin habercisidir. Masumiyetle ve tekinsizlikle bağdaştırılan çocuk imgesi filmin anlatısında da cin tasvirlerini görmemizi sağlayan anahtarı temsil etmektedir. Kan özellikle doğum sahnesinde ve bir korku ikonu olarak gönderilen cinin kadın figüründe vücut bulduğu sahnelerde önemli bir uyaran olarak karşımıza çıkmaktadır. Görülen hayallerde, kişinin kendi suretini izliyor oluşu ve bu suretlerin çoğalışı dini anlatılardaki beden değiştirme kavramıyla doğrudan ilişkili bir imgelem olarak filmde korkuyu gerçekleştirici bir etken oluşturmaktadır.

Leğen içerisindeki çocuğun su içerisine oturtulması yine dini anlatılarda yer alan cin kavramıyla doğrudan ilişkilidir ve burada su boyut ardı görüntülerin gerçekleşmesi için bir kanal görevi üstlenmektedir. Ayrıca duvarlara asılan ölmüş bireylerin fotoğrafları, karanlıkta karşımıza çıkan toprak, kazma, kürek gibi nesneler doğrudan ölümü çağrıştıran tedirginlik yaratıcı sembollerdir. Son olarak filmdeki din adamı ve doktor ikonu hem bilimin hem de dinin çaresizliğine yapılan göndermelerle gerilimi oldukça yükseltmektedir. Kur'an'dan ayetlerle ve ses efektleriyle son bulan filmde kutsal kitap'tan alınan bölümlerin işlenişi de birer korku öğesi üretisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Görüntü 13: *"Musallat"(2007), Yönetmen: Alper Mestçi, Süre 100 dk.*

2.1.6. Semum(2008)

Senaristliğini ve yönetmenliğini Dabbe filmiyle tanımış olduğumuz Hasan Karacadağ'ın yaptığı film, gerilim korku kategorisinde olup; kutsal kitap Kur'an'dan ayetlerden referans alarak kurgusunu geliştirmiştir. Temel korku ikonu olarak yine filme adını veren "Semum" adlı bir yaratık kullanılmıştır. "Türkiye'nin ilk yaratık filmi" sloganıyla tanıtımlarının yapıldığı film ikonografik olarak yaratık kullanımından ziyade barındırdığı 3D karakter animasyonları sebebiyle bu sloganı kullanmaktadır.

Semum filmi genel olarak pek çok kültürden alınan imgelerin bir arada kolajlandığı bir anlatım ile seyirci karşısına çıkmaktadır. Paganik anlatılardan, Hristiyan ikonografisine, büyüden İslami sembollere dek pek çok ikonu bir arada sunan filmde korku öğeleri harmanlanırken oluşturulan anlatıyı sorgulatacak materyaller bir arada bulundurulmaktadır. Örneğin, duvara asılı bir tablo üzerinden gerçekleştirilen büyü, suret değiştirmekte olan karakterin kendini dışarıdan izlediği cin öğesi ve 13 sayısının sembol olarak kullanımı bir arada aktarıldığından mantık

çerçevesinde pek çok inanışın sembollerinin anlatıda bir kırılma yarattığı gözlemlenmektedir.

Gölgeler ve karanlık suretlerin yer aldığı yapımda aynı zamanda cennet ve cehennem ikonlarına oldukça ayrıntılı bir biçimde yer verilmiştir. Bu sahnede çeşitli melekler ve şeytan figürü dijital bir anlatıyla sunulurken anı zamanda boyutlar arası kullanılan sis perdesi de yine korku öğesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu korku ikonları dışında yine özellikle paganik anlatılarda sembolik bir değer taşıyan hayvanlar da, İslami bir uyarlamayla karşımıza çıkarak kedi ikonu üzerinden anlatılmaktadır. Cin formuyla tasvir edilen yaratığın evin kedisini bedenen ele geçirmesi ve hayvanın kısa bir süre sonra ölümü de bunun bir parçasıdır. Ayrıca yine bilim ve dinin bu olay üzerindeki çaresizliği de anlatıya ayrıca bir korku unsuru teşkil etmektedir. Doktor karakteri bilimi, eve çağırılan hoca ise din adamını ve diğer İslami öğeleri temsil etmektedir.

Görüntü 14: *"Semum" (2008), Yönetmen: Hasan Karacadağ, Süre:120 dk.*

Örnekler incelendiğinde dini temaların sıkça tekrarlandığı Türk korku sinemasında Batılı öykülerin de Türk kültürüne uyarlanarak "şeytan", "papaz", "haç" gibi imgelerin de Türk ve İslam kültürlerine uygun biçimde "cin", "büyü", "kutsal kitap", "din adamı" gibi imgelere dönüştürüldüğünü görülmektedir. Bunun dışında mitolojik kaynaklara ve milli doğal felaketlere -deprem olgusu gibi- yapılan göndermeler de Türk sinemasında korku unsuru olarak değerlendirilmiştir. Gomeda filminin yönetmeni Tan Tolga Demirci Türkiye'deki korku üretim sorunu ile ilgili verdiği röportajda şu gibi sebeplerden bahsetmektedir: "Türk korku sinemasının korkutmadaki başarısızlığını, batı toplumunda aydınlanma sonrası yaşanan modernizmin Türk toplumunda yaşanmadığına bağlamaktadır. Modernizmi yaşayan batı toplumu büyü ve din dönemlerini bastırmayı başarabilmişlerdir. Aydınlanma döneminde Batı toplumunda büyü ve din adına bastırılan olguların, çağdaş yaşamda geri dönerek korku unsuru yaratmıştır. Fakat Türk toplumu aydınlanma dönemini yaşamadığı için; büyü ve din ritüelleri içinde var oldukları, hatta bastıracakları herhangi bir dinamikleri olmaması dolayısıyla sinemaya korku türünde değil, komedi türü olarak yansımıştır. Bu nedenle, Türk korku filmlerinden korku etkisi yaratılamamıştır. Türk filmi izleyicilerinin korku filmlerinden korkmak yerine gülmesinin ardındaki sebep budur. Diğer yandan batı toplumlarında var olan lanetli ev, zombi, katil araba klişeleri Türk toplumunda yer almamaktadır. 1970'lerden bu yana batıda lanetli ev temasının korku sinemasında öne çıktığı görülmektedir. Lanetli evleri korkutucu kılan, toplumdan uzak yerde konuşlanmalarıdır.

Ayrıca hem gotik edebiyatından beslenmeleri hem de toplumdaki yabancılaşmayı kışkırtmalarıdır. Türkiye'de müstakil ev geleneği olmadığı için bu kadar kolektif yaşayan toplumda lanetli ev klişesi ortaya çıkarılamamaktadır. Diğer bir klişe ise zombilerdir. Öldükten sonra hayat olduğuna inanan toplumda zombinin olmasının bir anlamı yoktur. Zombi batı toplumunun ölüm korkusuna karşı geliştirdiği rasyonel bir dışavurumdur. İnsanlar ölmüyor, ölse bile diriliyor. Türk toplumu cennet

ve cehennem üzerinden yeniden doğumu kabul etmiş dinsel bir inanışa sahip olduğu için zombi olgusunun estetize edilmesi mümkün değildir."[25]

SONUÇ

Türkiye ve Avrupa sinemalarında korku anlatıları kapsamında korku sineması imgeleri incelendiğinde sinemanın da doğal yasası gereği söz konusu toplumların kültür ve tarihlerinin etkisi altında yapımlar oluşturulduğu gözlemlenmektedir. Korku kaynak bakımından, imgelerden en çok beslenen türlerden birini teşkil etmektedir. Korku sinemasında bu imgeler izleyicinin bilinçaltı vasıtasıyla psikolojik bir araştırma konusu oluştururken, toplumların korkuyu üretme biçimleri bakımından da tarihleri ve gelenekleri vasıtasıyla bize sosyolojik bir araştırma alanı yaratmaktadır.

Korku diğer pek çok temel duygu gibi insani bir içgüdü olarak ortaya çıkmışken zaman içerisinde boyut değiştirmiş ve insanları ve toplumların hayatta kalmak için geliştirdikleri bir silah, bir çeşit ihtiyaca dönüşmüştür. Bu dönüşüm korku anlatılarının ve kültürel tarih içerisindeki deneyimlerin beyazperdeye yansımasıyla da bir eğlence ve zevk unsuruna dönüşmüştür. Bunun temel sebeplerinden biri merak duygusuna dayanmaktadır ki psikoloji literatürü bireyin korkuya ve düzeni bozana – tekinsiz- duyduğu merak sebebiyle korku anlatılarına ve sinemasına yöneldiğini söylemektedir. Purdue Üniversitesi'nden Gleen Sparks yaptığı araştırmalar doğrultusunda korku filminde yaşanan psikolojik tecrübenin fizyolojik yansımaları olarak kalp atışının ve nefes alış verişinin hızlandığı ve film bittikten sonra da bu etkinin devam ettiğini söylemektedir ki bu durumda -film bittikten sonra korku unsurları da ortadan kalktığından- bu fiziksel uyarı bireyde heyecan ve keyif olarak kendini gösterirken bu tarz yapımlarla ilgilenmesine sebebiyet vermektedir.

[25]Röportaj: Esra Türkel, Tan Tolga Demirci ile Lefkoşa'da, 13 Nisan 2014 (Süre: 30 dk.)

Korku sineması korkutma edimini gerçekleştirmek adına bünyesinde barındırdığı metaforları görsel anlatı öğeleri olan imgelere dönüştürerek kullanmaktadır. Bu imgeler bireylerin insani dürtülerinin kaynaklık ettiği doğal korkular, toplumsal geçmişlerinin kaynaklık ettiği sonradan kazanılan korkular ve her ikisinin de birer metaya dönüştürüldüğü, teknolojinin bir getirisi olarak sinemanın da yararlandığı bilim kurguya dayalı, üretilmiş korkular olarak peyazperdede hayat bulmaktadır.

Avrupa sineması da Türkiye sineması da çıkış noktaları ve beslendikleri kaynaklar bakımdan kültürlerinden aldıkları temelleri genişleterek ürün vermişlerdir ancak inançları ve tarihsel serüvenleri bakımından birbirinden ayrılmaları sebebiyle oluşturdukları imgeler ve sinematografik anlatılarındaki tarzları bakımından farklılıklar göstermektedirler.

Avrupa tarihinin en karanlık dönemlerinden biri olan Ortaçağ'da kültür savaşlar, açlık, salgın hastalıklar gibi pek çok olumsuzlukla savaşırken ortaya çıkmış çeşitli batıl inançlar hem edebi anlatıları hem de dolayısı ile sonraki dönemlerde anlam kazanacak olan sinematografik anlatıları beslemektedir. Bu inançlar cadılık, vampir efsaneleri ve büyü gibi çeşitlerle karşımıza çıkarken Hristiyanlık dinine bağlı olarak kilisenin baskısında anlatılan cezalandırılma biçimleri ve kötü ruhların mutlak suretle yaşanan dünyada cezalandırılacağına dair inançlar korku yapımları için bulunmaz imgelemler sağlamaktadır. Yalnızca inanç sistemleri değil yaşadıkları tarihin de yaşam koşulları üzerindeki olumsuz etkisi fantastik bir korku anlatısı meydana getirmektedir. Gotik akımın da temelinde yatan bu huzursuzluk toplumsal sınıflaşmanın ve hayal kırıklıklarının bir ürünü olarak edebi eserlerde ve sonrasında sinemada hayat bulmaktadır. Sürrealist yaklaşımlar korkunun canavarlarını ve imgelerini yaratırken olağan üstü karakterleri ve ikonları karşımıza çıkarmaktadır. Bunlar vampirler, kurt adamlar, cadılar gibi ikonlarda karşılık bulurken gerçeklikten uzak oluşları hayret ve heyecan uyandıran imgelere dönüşmelerine sebep olmaktadır. Zira bu ikonlar aklın reddettiği ancak sinematografik bir anlatımın ikinci dereceden bir gerçeklikle yansıttığı merak ve heyecan uyandıran simgelerdir.

Türkiye sinemasına baktığımızda da cinler, büyü, vampir uyarlamaları, ya da Avrupa toplumlarının doğaüstü olarak sınıflandırdığı pek çok imge korku sinemasının ana yapım unsurlarını teşkil etmektedir. Bu durumda korkunun özellikle bu imgelerle var olduğunda kazanacağı yükseliş yadsınamamaktadır ancak Türkiye'deki korku sineması ikonları toplumun okumaları içerisinde doğaüstü birer karakter olarak görülememektedir. Müslüman Doğu toplumlarının pek çoğunda olduğu gibi Türk sinemasında da bunlar zaten inançlar doğrultusunda olağan birer kimlik kazanmaktadırlar. Doğalmışçasına kabullenilen bu imgeler korkutuculuk özelliklerini kaybederek sıradan, varoluşsal bir anlam kazanmaktadırlar. Buna sebebiyet veren temel olgu dindir. İslamiyet başlı başına bu doğaüstü görünümleri önkoşul olarak kabul ettiğinden, varlığı bilinmez bir kodu okumak yerine izleyici haberdar olduğu bir imgeler bütünüyle karşılaşmaktadır.

Avrupa korku anlatılarında yer alan trajik hikayelerin sebebinde kahramanın yazgısına karşı gelişiyle alakalı pek çok anekdot bulunmaktadır. Bu durum İslam düşüncesi açısından kaderi kabulleniş sebebiyle yine bir korku unsuruna dönüşmemektedir. Tasavvuf inancında ölüme karşı da bir direnç söz konusu değildir. Bu sebeple Avrupa korkusundaki ölüm gerçekliği İslam coğrafyalarında korkunç bir kod olarak okunamamaktadır. Batılı düşünce sistemiyle üretilen korku imgelerinin Türkiye'de geçersiz –başarısız- olma sebepleri içinde bu inanç sistemindeki farklılıklar sosyo-kültürel etkenler gelmektedir. Örneğin; Avrupa'nın Hristiyan coğrafyasında anlatılara konu edilen dünya üzerindeki iyi ve kötünün savaşı İslam düşüncesinde savaşılacak bir durum teşkil etmemektedir. Çünkü iyi ya da kötü ya da diğer bir adıyla hayır ve şer yalnızca Allah'tan gelen, tıpkı yine Doğu'nun sahip olduğu ying-yang karakteri gibi iç içe geçmiş olabilmektedirler.

Delilik imgesi de tıpkı diğer pek çok imge gibi Türkiye sinemasında ya da kültüründen farklı kodlarla okumaktadır. Araştırmacı Birgül Koçak'ın da Türk sinemasındaki yaratı sorunlarını tartışırken değindiği üzere; Avrupa sineması ve kültüründe tehlike yaratıcı, tekinsiz ve akla gelebilecek her türlü kötülüğü yapabilecek

aklını kaçırmış olarak tanımlanan birey kültürümüzde bir korku unsurundan öte bizden biri ya da komedi unsuru olarak lanse edilebilir.

Buradan da anlaşılacağı üzere yalnızca inanç sisteminde değil, tarihi deneyim ve sosyo-kültürel yaşantıda da "kendi gerçekleri"ni üreten farklı kültürlerin aynı korku öğelerini aynı şekilde tüketmelerini beklemek olanaksızdır. Türkiye sineması için yalnızca İslam kültürünün değil, Anadolu ve Asya coğrafyası üzerindeki bütün geleneklerinin kendi kodlarını oluşturduğunu söyleyebiliriz. Böylesine birbiri içerisine eklemlenmiş bir kültür çeşitliliğinin, korku öğelerini ancak kendi toplumsal normlarıyla okuyarak sinematografik anlatılarda başarılı olabileceği açıktır. Taklit yoluyla ya da başka bir bakışla oluşturulmuş korku sineması materyallerinin tamamı görsel tarih içerisinde eriyip gitmekten başka bir sonuç vermemektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

ABİSEL, Nilgün (1994). *Türk Sineması Üzerine Yazılar*, İmge Yayınları, Ankara.

ABİSEL, Nilgün (1995*). Popüler Sinema ve Türler*. Alan Yayıncılık, İstanbul.

ADANIR, Oğuz (2012). *Sinemada Anlam ve Anlatım*, Say Yayınları, İstanbul

AKBULUT, Durmuş (2012). *Sinemanın İlkleri: Korku Sineması*, Etik Yayınları, İstanbul

BARTHES, Roland (2005). *Göstergebilimsel Serüven,* Çev: Mehmet Rifat-Sema Rifat. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

BAZİN, A. (1995). *Sinema Nedir?,* Çev: İbrahim Şener, Sistem Yayınları, İstanbul

CHERRY, Brigid (2014). *Sinemaya Giriş: Korku*, Çev: Mine Zorlukol. Kolektif Yayınları,İstanbul.

DANACI, Fatih (2011). *Korkunun Canavarları*, Kalkedon Yayınları, İstanbul.

DEMİRCİ, Tan Tolga (2006). *Korku Sinemasının Psikanalizi*, Es Yayınları, İstanbul.

DIKEN, Bülent – LAUSTSEN, B. Carsten (2014). *Filmlerle Sosyoloji*, Çev: Sona Ertekin. Metis Yayınaları, İstanbul.

DORSAY, Attila (1986). *Beyazperdede Kırmızı Filmler,* Cep Kitapları A.Ş., İstanbul.

DORSAY, Atilla (1997). *100 Yılın 100 Yönetmeni,* 2. bs., Remzi Kitabevi, İstanbul.

DORSAY, Attila (1997). *100 Yılın 100 Filmi,* 2. bs., Remzi Kitaevi, İstanbul.

DUCO, Lo (1947). *Sinema Tarihi*, Çev: Nuri Sarıdoğan. Remzi Kitabevi, İstanbul.

ELLİS, John (1993). *Visible Fictions, Cinema: Television: Video,* Routledge, London and New York.

ERKMAN-AKERSON, Fatma (2005). *Göstergebilime Giriş*, Multilingual, İstanbul.

EYÜBOĞLU, İ. Z. (1987). *Anadolu İnançları, Anadolu Mitolojisi, İnanç-Söylence*

Bağlantısı, Geçit Yayınları, İstanbul.

GÖKBEL, A. (1998). *Anadolu Varsakları'nda İnanç ve Adetler*, AKM Başkanlığı Yayınları, Ankara.

GUIRAND, Pierre (1994). *Göstergebilim*, 2. Baskı, Çev: Mehmet Yalçın. İmge Yayınları, Ankara.

KELLNER, Douglas (2013). *Sinema Savaşları*, Çev: Gürol Koca. Metis Yayınları, İstanbul.

KIREL, Serpil (2010). *Kültürel Çalışmalar ve Sinema*, Kırmızı Kedi Yayınevi, İstanbul.

KIYARUSTEMI, Abbas (2013). *Filmin Apaçıklığı*, Çev: Tacettin Ertuğrul. Küre Yayınları, İstanbul.

ODELL, Colin - BLANC, Michelle (2011). *Korku Sineması*, Kalkedon Yayınları, İstanbul.

ÖZDEMİR, Selda, Tan (2003). *Kara Filmler Neo-Noir'dan Futur-Noir'a*, Altıkırkbeş Yayınları, İstanbul.

LEE, Stephen J. (2010*). Avrupa Tarihinden Kesitler 1789-1980*, 3. Baskı. Çev: Sava Aktur. Dost Kitabevi Yayınları, Ankara.

MASSIGNON, L. (1962). *İslam Sanatlarının Felsefesi*, Çev: Burhan Toprak, DGSA Türk Sanat Tarihi Enstitüsü Yayınları, İstanbul.

MONACO, James (2014). *Bir Film Nasıl Okunur?*, Çev: Ertan Yılmaz. Oğlak Yayıncılık, İstanbul.

RICHARDS, Andy (2011). *Asya Korku Sineması*, Çev: Onur Gayretli. Kalkedon Yayınları, İstanbul.

SAYBAŞILI, Nermin (2011). *Sınırlar Ve Hayaletler / Görsel Kültürde Göç Hareketleri*, Metis Yayınları, İstanbul.

SCOGNAMİLLO, G. (1998). *Türk Sinema Tarihi,* Kabalcı Yayınevi, İstanbul

SCOGNAMİLLO, G. (1999) *Fantastik Türk Korku Sineması,* Kabalcı Yayınevi, İstanbul.

SÜTÇÜ, Yılmaz Özcan (2005). *Gilles Deleuze'de İmge Hareketi Olarak Sinemanın Felsefesi*, Es Yayınları, İstanbul.

TOMBS, Pete - TOHILL, Cathall (2003). *Avrupa Korku Sineması*, Çev: Nilgün Birgül. Kabalcı Yayınevi, İstnbul

TÜRKOĞLU, Nurçay (2003). *Kitle İletişimi ve Kültür*. İstanbul: Naos.

WOLLEN, Peter (2014). *Sinemada Göstergeler ve Anlam*, Çev: Zafer Aracagök, Bülent Doğan. Metis Yayınları, İstanbul.

Dergi, Makale ve Tezler

KOÇAK, Birgül (2006). *"Doğu-Batı Arasında Türk Sineması: Korku Filmleri Üzerine Bir Değerlendirme",* İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi, İstanbul.

CAROLL, Noel (2005). *"Karabasan ve Korku Filmi: Fantastik Varlıkların Simgesel Biyolojileri"* Çev: Zafer Özden, Sinemasal Dergisi (Temmuz-Ağustos-Eylül), Dokuz Eylül Yayınları, İzmir.

KONURALP, Sadi (2002). *"Unutulmus Bir Türk Korku Filmi : Gece Yarısı Sineması*, Pentimento Yayıncılık, Ankara.

PÖSTEKİ, Nigar (2006).*"Korku Duygusu ve Korku Gelenegi, Romandan Filme Erisilmez Drakula"*, Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi, İzmit.

PÖSTEKİ, Nigar (2006). *"Vampir efsanesi, Vampir Filmleri ve Vampir Olgusuna Farklı Bir Bakış: Buffy, The Vampire Slayer ve Angel Dizileri"*, Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi, Sayı:7

YURDİGÜL, Aslı, ZİNDEREN, İbrahim (2014), *"Türk Sinemasında Özel Efekt Teknolojileri Aracılığıyla Oluşturulan Korku İkonları"* Atatürk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, Erzurum.

TÜRKEL, Esra, KASAP, Fevzi (2014) "*Türk Sineması'nda Korku: 2000 Sonrası Türk Korku Sineması'nda Dinsel Motifler Üzerine Bir İnceleme Ve Yaratım Sorunları"*, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:7, Sayı:32, Lefkoşa.

GÖRÜNTÜ DİZİNİ

Görüntü 1: *"Nosferatu" (1922), Yönetmen: F.W. Marnau, Süre: 84dk*

http://silentlondon.co.uk/2013/10/26/nosferatu-the-love-story-neil-brand/

Görüntü 2: *"Nosferatu" (1922), Yönetmen: F.W. Marnau, Süre: 84dk*

http://vampiresick.ru/newspost/drakula-v-stambule/

Görüntü 3: *"Qatermass 2" (1957), Yönetmen: Val Guest, Süre: 85dk.*

http://www.horrorseek.com/home/horror/hammercinema/q2efs.html

Görüntü 4: *"The Earth Dies Screaming" (1964), Yönetmen: Terence Fisher, Süre: 73 dk.*

http://ce399.typepad.com/weblog/2009/11/the-earth-dies-screaming-1964-produced-by-jack-parsons-pdf-file.html

Görüntü 5: *"Werewolf On London" (1935), Yönetmen: Stuart Walker, Süre: 75 dk.*

http://www.tasteofcinema.com/2014/10-overlooked-werewolf-movies-you-may-not-have-seen/2/

Görüntü 6: *"La Lupa Mannara" (1976), Yönetmen: Rine Di Silvestro, Süre: 79 dk.*

http://www.cannibalreviews.com/2014/10/werewolf-woman.html

Görüntü 7 : *"The Mummy" (1932), Yönetmen: Karl Freund, Süre: 73 dk.*

http://kimt.com/2014/12/12/the-mummy-1932-vs-the-mummy-1999/

Görüntü 8: *"La Maldicion Dela Momia Azteca" (1957), Yönetmen: Rafael Portello, Süre : 65 dk.*

http://www.filmhorror.com/recensioni/536/maldicion-de-la-momia-azteca-la

Görüntü 9: *"Şeytan" (1974), Yönetmen: Metin Erksan, Süre: 101 dk.*

http://www.otekisinema.com/2015/01/metin-erksanin-seytanlari/

Görüntü 10: *"Süt Kardeşler Gulyabani" (1976), Yönetmen: Ethem Eğilmez, Süre: 80 dk.*

http://www.sinematurk.com/film/1130-sut-kardesler/

Görüntü 11: *"Dabbe", (2006), Yönetmen: Hasan Karacadağ, Süre: 100dk.*

http://combo-clan.tr.gg/388@0-.htm

Görüntü 12: *"Araf" (2006), Yönetmen: Biray Dalkıran, Süre: 97 dk.*

http://www.sinematurk.com/film/9777-araf/

Görüntü 13: *"Musallat"(2007), Yönetmen: Alper Mestçi, Süre 100 dk.*

http://acikgunluk.net/2015/09/07/turk-sinemasinda-korku-filmleri/

Görüntü 14: *"Semum" (2008), Yönetmen: Hasan Karacadağ, Süre:120 dk.*

http://www.themoviedata.com/movie/watch-semum/47791